

1

צ"י [עמוד ק"ז ד"ה
 מ"ג ר"ק מלישנא
 הרמב"ם בפירוש
 הלכות יום טוב וכל
 וכן כתוב במדומה
 רש"י [סימן פ"ה] והרמב"ם
 [סיף סימן ע"ז]:
 משנה ע"ס וכרבי
 יהודה:
 צריכה שם דף י"ט
 [א"ל] וכרבי יוסף [פירוש
 יב"מ] יום טוב ע"ס: מנוד
 זה שם בשם הגאונים
 וכן נדלתי סימן כ עמוד
 מ, ושם ר"י [ב"ה] סוף
 וכן חול המועד עמוד 26:

ציונים פ"מ"א

כל בו [סימן כ. כ. א] [כ"י] [לדעת הרב"ם]
 [עמוד ק"ז ד"ה מ"ג]:
 רד"י עצמו:
 תרומת הרש"ן סימן
 י"ה ודוק [סוף סימן ע"ז]:
 ב"י [עמוד ק"ט סוף ד"ה]
 [הוא] ממשמעות רמב"ם ירושה
 נתיב ד"ה [א"ל]:
 טור [עמוד ק"ה] רמ"י
 עד ק"ן י"ט, א ד"ה כ"ד
 נספח: נמוקי יוסף ע"ס י"א
 ד"ה ג"ה ע"ה: רמ"י
 ירושה ע"ס:
 סמ"ג [אלף] ע"ה עמוד
 ע"ז:

הגהות והערות

הוקן ממנהרות אמ"ד
 ת"ס:
 הוקן ממנהרות פ"מ"א
 נ"מ"ה ע"פ נתיבות שמשון
 קור חיים. ויש לז"ן
 ממנהרות אמ"ד ת"ס
 וכן "הוא"ר כחול
 אועד, וכלה י' אפרים:
 הוקן ע"פ המור
 וקליעה:
 הוקן ע"פ ע"ס המס
 שר שנקטו מ"ר בן חיים:
 ע"י משפחה וכן סימן
 תל א"ת ב ד"ה וזה:
 הוקן
 דיהנהמ"ר המ"ר
 וסוף ממנהרות אמ"ד
 ת"ס:
 [ע"י סימן תקל"ט
 ד"ף: [ג"ל] ב"ה)
 1 יש להעיר דהסמ"ע לא
 2 ע"ן דרכו של הרמ"ה,
 א כתב בלשון קושית הדיוט
 רמ"א חלק מדוע לא כתב
 ש אומרים, אלא מלאנו
 סמ"ע כותב דרכו של
 ז"ע הרמ"ה לכתוב י"ט
 גרס"ם גם כשאין חולק
 י"ן סמ"ע סימן טו ס"ק
 סימן טו ס"ק ג, ועוד
 ה"ל א"ל:

ג בכתב שלנו שאינו מעשה אומן. ה"ינינו משיט"א, שלכולי
 עלמא אינו מעשה אומן, וכן כתב הרמ"ם [עמוד ק"ז ד"ה ואיכא]. ע"י
 סת"ף ה' [הגהה וס"ק א"ל]: ד לקרות בו בצבור. לזורך המועד
 הוא, ואפילו מעשה אומן שרי כמו שכתב סימן תקמ"ד סת"ף ב':

ה דהוי דבר האבד. לריך לומר
 דאם לא יגיה אותו לא יוכל ללמוד
 ממזכו והוי דבר האבד, כמו שכתב
 צח"מ סימן של"ג [סת"ף ה' הנהגה].
 ומהאי טעמא [ו] מותר לכתוב
 ספרים: ו לעצמו. [ו] אפילו
 להניח אחר המועד: ז ושווה.
 אפילו בלא שינוי: ח ע"י יריבו.
 נראה לי דנח לאשמעינן [ו] דנגלגל
 אסור לטוות, דלוושא מילתא טובא:
 ט או שיהיה לו. הרב צ"י סבירא
 ליה כמו שכתב הגמיר משנה י"ט
 טוב, [ו] דוקא כשאין לו כלל מה
 יאכל שרי, ורמ"א פסק כרס"י [מועד
 ק"ן י"ט, א ד"ה מ"ג], והוא ליה למימר
 ויש אומרים כו', אלא שדרכו כך
 כמו שכתב הסמ"ע צח"מ [סימן
 קמ"ט ס"ק י"א; סימן ק"ט ס"ק ג; סימן
 ר"ט ס"ק נ"ד] י"י. ועיין מה שכתבתי
 [ו] סימן תקמ"ב:

לזורך המועד [ו] ויש מתירין [ו] ונהגו להקל ג ככתב [ו] שלנו
 שאינו מעשה אומן:
 [ו] נראה לי שאם אין להם ספר תורה כשר
 לקרות בו בצבור מותר להגיה בחול המועד
 כדי ד לקרות בו בצבור [ג] [ו] וכן בספרי מקרא
 [ו] ותלמוד שצריך לקרות במועד מותר להגיהם
 במועד משום ה דהוי דבר האבד ואם אין להם ספר
 תורה כלל אם אפשר לכתבו בולו בחול המועד
 על ידי סופרים הרבה יכתבוהו דצורך המועד הוא
 לקרות בתורה בצבור במועד: הנה [ו] והוא הדין
 שאר ספרים ללמד בהם:
 ג יכותב אדם תפילין ומוזות ו לעצמו
 [ד] ז ושווה ה [ו] על [ו] יריבו תכלת [הנהגה]
 [ו] ונתיב לבגדו [ו] [ו] ואם אין לו מה יאכל בותב
 ומוכר לאחרים כדי פרנסתו: הנה [ו] או שיהיה
 לו הולאמוי יומר [ו] צריח לשמחת יום טוב [ו] ואם כתבן

כן משמע להצ"י מותר אפילו בכתב של ספר תורה שאנו קורין
 כתיבה מרובע, וההסבר הוא דאין מדקדקים לכתוב אותן האותיות
 כמקורן כיון שאין אלא לזורך אגרות. ועל כן מה שכתב רמ"א על
 זה ונהגו להקל בכתב שלנו שאינו מעשה אומן, [ו] אינו מובן לי,
 דהא על כתב משיט"א קאמר
 [שאינו] [שארין] [ו] נוהגים בו, ואם
 כן לא קאי על הגהה ספרים דנקט
 השו"ע דהם כתיבה מרובע, אלא
 שאשר כתבים קאמר להגו בו
 להקל, וזה אינו, דהא כסת"ף ה'
 אמר שנהגו להחמיר בו בשאלות
 שלום, ואי על כתיבה מרובע קאמר
 דמקילין בו בכתב שלנו שאינו מתוקן
 כל כך כמו בכתיבת ספר תורה
 ומפילין, וזהו אין שייך נהגו להקל
 דודאי לא נהגו להקל כלל בכתב
 ספר תורה ומפילין להגיה בהם
 בחול המועד. ולריך לומר [ו] דקאי
 על [המוכר צח"ה] [המוכר
 צח"מ] [הדשן] [ו] לענין כתב הצורך
 לקהל לשלוח אחר שליח לצבור וכיוצא
 בו ואינו לזורך המועד, ובאמת גם
 צוה אין הימר צבור [ו] אפילו
 בכתב [ו] משיט"א שהרי [הב"י] עמוד
 כ ד"ה כתוב בספר הביט בשם רבינו

ירושם סוף נתיב ד להחיר משיט"א משום [ו] לא ניתנה צפוי רק כתיבה גסה, וכתב צ"י על זה ואין זה צבור צעיר, על כן כתב רמ"א
 מנ"ד המנהג להקל בזה. ועיין בסת"ף ה' [הנהגה וס"ק א]: [ג] וכן בספרי מקרא כו'. דבר זה ממוה, דשנלמא ספר תורה לריך לקרות
 בה בצבור על כן לריך [להגיה] [ו] קודם הקריאה צבית הנכנס, אבל בשאר ספרים שלומדין בהם אפילו במועד הלא יוכל לקרות
 בהם אפילו אינם מוגהים רק יעשה רושם במקום הטעות ואחר יום טוב יתקנס. ולריך לומר שאינו מגיה מתוך ספר אחר שהוא מוגה
 שזה דלאי אפשר להמשיך [עד] [ו] אחר יום טוב, אלא מיירי שמגיה מתוך השכל אינו טעות, וצוה אפשר שאחר יום טוב ישכת עיניו הזה
 ולא ירגיש כל כך בהטעות או האין לתקנו, וזה הוא דבר האבד, כן נראה לענ"ד נכון לתקן: [ד] ושווה ע"י יריבו. פירוש דרך
 שינוי. אבל הטור [עמוד קמ"קט] ורמב"ם [יום טוב, ו] כתבו אפילו בלא שינוי, וכן פסק צ"י [עמוד ק"ט דבור ראשון] להלכה, ומימא בזה
 שכתב כאן על יריבו דמשמע דבעי שינוי:

דרך לחם פ"מהריק"ש

תקמה סת"ף ג תכלת לבגדו. אפילו כיון מלאכה נמועד. וכן שאר חוטי של ציפה. ונראה לי דהוא הדין לתקן מקום חלית החוטין: [הוא] ואם אין לו מה יאכל. [ו] וכן כדי להניח במועד: עשיית ציפה ומפילין הוי ספיקא אם אמרי, דדוקא כתיבה אפרו, ונקטין לקולא:

שערי תשובה

האותיות מחבור סדרים אחר ההדפסה להחזירם אל מקומם בתיבות המסדרים,
 ע"ש. ועיין שם [ו] וכל שכתב דכל היכא דשריא כתיבה דספר תורה ותפילין
 ומוזות ודאי שרי נמי כל מעשה תקנון. ועיין שם עור בספר תורה שנגמרה
 סמוך לרגל ולא היה [שעות] [שהות] [לחקן], וצריך לה במועד, יעשה העמודים
 על ידי נברי ותפירת היריעות על ידי ישראל, ולא מני בלאו הכי. ומוזות
 שצריכין במועד, עושה לה בית מעשה הדיוט וקובעים גם כן. ותפילין עושה
 להם בתים ורצועות וקשריהם וכל צרכיהם, דבלאו הכי לא חוו מירי. ושאר
 ספרים כתובים או נדפסים וחסידים כריכה, לא יעשה על ידי אומן ישראל אבל
 עושה על ידי נברי, ע"ש. ועיין לעיל סימן תקל"ז [ס"ק א] מה שכתבתי בשם
 הברכי יוסף [שם אוה א] בענין הדפסת ספרים בחול המועד. ועיין בגבעת שאול סימן [נ"ד] שנמצא בספר תורה כ"ף כפופה שנחלקה לשנים והוציאו ספר
 תורה אחרת, והחיר לחקן במועד אף שיש להם ספר תורה אחרת, ע"ש שכתב כדברי הפנים מאירות. ושבו כתב. דייל כיון דיש מנהיג בעיר שרשות בידו לברו
 לעשות את הוי צרכי רבים, כמו שכתב בהג"א [סימן תקמ"ט ס"ק ג], אך דמכל מקום כיון שצורך לחקן ספר שאינו מוגה, ודוקא להגיה את שלימה דהוי
 מעשה אומן, אבל לחקן חלוקת הכ"ף למשוך על ידי מעט דיו לאו מעשה אומן הוא ושרי, ע"ש. וכן נראה ממה שכתבתי לקמן [ס"ק ג] מתשובת דרב"ז:

ביאור הגר"א

דמשנתנו [שם] שאוסר בספר תורה לצורך אחרים, אבל לצורך עצמו מותר כמו
 בתפילין, ועיין לחם משנה [שם], וכן הסכים ב"י [עמוד ק"ז ד"ה וכתב] ונכונ
 לעיל [ס"ק א] דגם לפירוש המב"ם דוקא משום שאין לצורך המועד:

ז"ל: ז"ל חלקה כ"ה - (ק"כ)
 קמ"א כ"ה - (12)
 (ה"ן מ"ו אגרות חלואות)
 מצאנו מנחם אהרן זכ"ל בש"ס
 מנחם אהרן זכ"ל

B. M.
520.
1146
200
v.

2

עשי

עמי

ס פ ר

תולדות שמואל

חלק שלישי

קובץ גדול (והרבה חידושי דינים מאשר חנני השית) על התרי"ג מצות דאורייתא ושבע מצות דרבנן מסודרים על סדר הפרשיות ומספרם סובב והולך על שיטות הרמב"ם והרמב"ן והסמ"ג וזכרונם לברכה. וזה החלק כולל המצות של פ' יתרו ורובו מחזיק ה' שבת בביאור החובות הלכות קבועות כמסמרות נמועות מסודרים על סדר הליש מלאכות בסדר נאה ומתקבל והרבה חידושי דינים בענין המצאות חדשות שונות שהמציאו בזמנינו הנוגעים לה' שבת ובסוף הספר הצגתי.

קונטרס אחרון

על ספרי תולדות שמואל חלק ראשון וחלק שני תוכו רצוף הערות רבות הן משלי והן מאחרים וגם כללים חדשים והוספות רבות על ספרי הנ"ל חלק ראשון וחלק שני

כל אלו חוברו יחדיו בעזרתו יתב"ש מאתי הצעיר באלפי ישראל:

מאיר בלאא"מ מו"ה שמואל הלוי שליט"א

.....

3

שמואל קלה

ונוגה ל"ב הו"ל כוונתם את הקפד והקפד
הנוכח ולי"ל ענינו דאקור לשהות וכו' ותיפך
ל"י שהוא חייב כיון שנוטלים בזה צאנות את
הקפד ולענ"ד ה"י נראה שזה מייירי בטעות שהיא
נרגש לכל קורא דכגון דא אין מדרך העולם
להקפיד לתקנו וצקפרי רשות שאין זהם איקורא
להשהות אה"י דפטור כנוו סוולינו גם צמלאכה
מכה צפטיס סצדצר שאין דרך להקפיד אינו
חייב (עיין לעיל ק"י כ"ו ק"צ) אצל צקפרי
קודם כיון שיס זהם איקורא דלהשהות ונמי
הו"ל צאנות השלמה גמורה וזה גופי קמלין
רבי"ז ז"ל וזה"ל אס מוגיה איזה טעות שאינו
נרגש לכל צאופן שיס להקפיד על טעות כזה
אה"י דחייב צכל קפר אלס סכ"ו לפי"ד רס"י
ז"ל אצל הרמז"ס ז"ל נראה דלא ק"ל כלל
אוקיינותא זאת דרצא וק"ל שאינו חייב אל"כ
עשה נאות אחת צ' אותיות [כן כ"ל] ועיין
צמנ"ח הקסה עוד נוגני זאת על החולקים על
הרמז"א וק"ל דנוטל גגו של דל"ת ועשאו ריט
הוי חק תוכות (עיין צפריע או"ח ק"י ל"צ קי"ז)
והקסה הלל נוגני זאת מוכח דלא הוי חק
תוכות דדיינין ל"י כוונתם את הקפד וחק
תוכות הלל פקול צקמ"ס ולענ"ד ה"י נראה לפי"ז
שכתבתי לעיל שאלו הפוקקים ק"ל דאוקיינותא
דרצא מייירי צקפרי רשות דלא פקול להו חק
תוכות ומייירי בטעות שהיא נוקפיד עליו [כן כ"ל]

ד ח רוסס תולדת כותב היא כילד הרוסס רסומים
ולורות צכותל וצקסר (עיין פירוסו לקוון
צקעניק זה) וכיו"צ כדרך שהליירים רוסומים ה"ז
חייב משום מוחק [רמז"ס פי"א ה"ז הצאו
הנוג"א צקי" ס"נו ק"ק ז'] ודע דצצבת דק
ק"ג ע"א אימא צנוסנה סס א"ר יוקי לל
חייבו סהי אותיות אלל משום רוסס ונוסמע
סס דלתי לחפלוגי בזה אח"ק דלומר סהכותב
סתי אותיות חייב והנה רס"י ז"ל פירס סהפוגלתא
היא דת"ק ק"ל שאין חייב משום כותב רק
צכותב צ' אותיות אצל אס עשה רק רשימות
צעלמא אפי" כונה ג"כ פטור ור"י ק"ל דגס
צדעקה רק צ' רשימות צעלמא ג"כ חייב כמלא
לפי"ז אליצא דת"ק דכוותי קיילין אה"י דפטור
וכ"כ להדיא הצרעטורא סס אונס הרמז"ס
כתב ה"ז דק"ל דת"ק ג"כ לא פטר אפי"
צעעשה רק צ' רשימות צעלמא אלל סהפלוגתא
היא

הוא ה"ז ה"ז אותיות חלו אותיות קוות
לכתוב שמונה נאות וכתב ח"ה
וכן אס כתב צ' אותיות סמורין
כגון סרולה לכתוב וכל נוקוס
נ"ו ג"כ חייב לכריע אעפ"י סהס
ועוד יותר כ"ל דגס אס ה"ז
על תיבה אחת כגון
קצלה לכנות ודת הפלרת
ע"ה סכונצין צ' יודין צמוקוס
צקידוריס סגס ע"ז חייב
עכ"פ צ' אותיות סנהפרטין
וכן הנותכוין לכתוב ח"ת וכתב
וכן כיו"ל בזה צסאר אותיות (כגון
ועלתה צירו כ"ו סלא חיצרן
ה"ז כרואו) ה"ז פטור [רמז"ס סס ה"י"א]

הוא ה"ז ה"ז אותיות חלו אותיות קוות
לכתוב שמונה נאות וכתב ח"ה
וכן אס כתב צ' אותיות סמורין
כגון סרולה לכתוב וכל נוקוס
נ"ו ג"כ חייב לכריע אעפ"י סהס
ועוד יותר כ"ל דגס אס ה"ז
על תיבה אחת כגון
קצלה לכנות ודת הפלרת
ע"ה סכונצין צ' יודין צמוקוס
צקידוריס סגס ע"ז חייב
עכ"פ צ' אותיות סנהפרטין
וכן הנותכוין לכתוב ח"ת וכתב
וכן כיו"ל בזה צסאר אותיות (כגון
ועלתה צירו כ"ו סלא חיצרן
ה"ז כרואו) ה"ז פטור [רמז"ס סס ה"י"א]

כ"ז אס
וכן צ' סמורין
ל"ז צמורין
אס ח"ה
דגס צמורין
יחדיו וכו'
"א סיהל
נ כוונתו
[כן כ"ל]
לכתב ח"ת
ור אפי"ז
הסמורין
השלים
ע ור"ה
צקוף
צמולע
נולתי
ציאור
הדין כן
כיון סהס
סות. לפי
זהם הפי
זת צכל
הלכה
שכך
למה
זרין
קורין
רי היא
סס ה"ז
על המוס
עטר ופי
ז של לפי
חזו צמונ
וכה צר
כתב לפי
ז"ל צפ
אות וכו'
ושניות
יות כפי
מרון והצ
האי גח
*וכ"ל

ועיין צמ"צ קס במלך זיאור הלכה צקוף ד"ה
 צמסקין על השולחן כתב דוממוע ודברי הירושלמי
 דצוה א"ל שירקום צ' לזורים חלא חפי צלזור
 אחד ג"כ חייב וזה פשוט כי גם לזור אחד יהי
 וזה סיהי עכ"פ עדיף וצ' רשימות כ"ד וכל
 שאם הלזור שרולה לזייר כולל כונה פרקים
 כגון שרולה לעשות חיזה לזור שהיא כולל כונה
 פרחים פונים או כגון לזרת אדם שהוא כולל
 כונה אזרים חלוקים כגון הידים והרגלים והראש
 וכיו"צ אס רסס עכ"פ דבר שניכר ונזנו לזרה
 שלמה כגון פרח שלס או יד או רגל או חפי
 רק חוטם או עין ואוזן וכיו"צ כל שזה הדבר
 מדרך העולם לזייר גם צפ"ע וניכר היטב שהיא
 אצד פלוני או לזרה פלונית חייב ג"כ נוסוס
 כותב וידי להוי חזוי שהי בדעתו לכתוב חיזה
 גדולה וכתב רק נקלחה כ"ל צק"צ עיי"ש וכל
 פשוט שאלו ט"ש להס פארדוקוקערי"א ויס
 להס דפוקים פונים בכל ויני לזורים וחומים
 אלו הדפוקים על בגדים לבנים שרוקמים אותם
 אח"כ כפי לזורי הדפוקים שנתחם עליהם הנה
 הדבר פשוט שהנדפיק אחד מהדפוקים על
 הנגד העמיד להתרקס ה"ז תולדה דכותב ומייצ
 [פשוט לעכ"ד] ולענין מלאכת הטעלעגראף עיין
 צסו"ת טואל ונסיצ ח"א סוף ס" קל"ד כתב
 דחייב דלא גרע עכ"פ נוסמנין ועיין נוס"ע
 הגאון נוצערזאן צספר אורחות חיים ס" ס"ג
 ועיין לקמן ס" ס"ע תסלוס דיני גוף הכתב
 ותמונתה

סימן ס"ח דיגי הדבר שכותב בו והמקום
 שכותב עליו

א חין הכותב חייב עד סיכתוב צדצר הרוסס
 ועומד כגון דיו וסחור (ר"ל שלקה פחס
 וכתב צו. כן פרס"י ז"ל צצצת ק"ד ע"צ ונגיטין
 י"ע ע"א) וסקרא (מין לצע אדום כנצואר
 צמקומות הס"ל) וקומוס (מין סרק של חינן)
 וקנקנתוס (הנקרא צסלוניכו ויטריאל או קופפער
 וואסקער) [רנצ"ס ה' צצת פרק י"א הע"ו]
 ואפי' כתב אות אחת צמין סס אחד המתקיים
 כגון הדיו וכיו"צ ואות אחת צאחד נוסאר
 מיני סמים המתקיימים כיון דתרווייהו הוו עכ"פ
 מהסמים המתקיימים ה"ז חייב [כן פירס רס"י
 ז"ל צצצת ק"ג ע"א הא דאיתא צנצנה סס נסני
 סמוניוה וכ"כ סס הר"ן והרע"צ ואפי' לפי"ד
 הרנצ"ס

רק צ' רשימות צעלמא ג"כ חייב חטאת
 גם ודצריהס סס סכן היא אליצא דכו"ע
 לא נזכר צדצריהס סס דדווקא אליצא דר'
 הדין כן חלא סהטו"ז חידס סנה דדווקא
 סהצ' רסונוה נעשו על סימן אחד כמו שהי
 סעסן סעסו צ' רסונוה סווח על צ' קרסס
 סלא יתחלפו דווקא צכה"ג חייב אצל אס
 אחד מהרסונוה צא על סימן וייוחד אה"כ
 ה"ז (ולפי"י) כ"ל סהרשימוה סנעסין צמלאכת
 סעלעגראף כיון סכל רוסס מורה לסימן אחר
 חינו חייב עליהס נוסוס כותב ודלא כנו"ס
 ס"ו ח"א ס"ס קל"ד ועיין צאורחת
 ס"ו ס"ו צהגהות הגאון נוצערזאן הנדפס
 על דצרי טו"ו אלו) הן חונת סהאר
 כתב דאליצא דת"ק סחולק על ר"י פטור
 מ"ו חייב ונ"ו הצ"ח והטו"ז ע"כ דס"ל כמו
 וצוה אחי ספיר גם וזה סהקסיה עיד
 סס על סה"ו ונוה ספסקו כל הפוקים
 צסונאל פטור ונגמו סס ק"ג ע"א איתא
 ו"ד דאליצא דר"י כותב צסונאל חייב ולפי
 י"ל דלא קסה דצסלמא אליצא דר"י כיון
 כותב ג"כ חינו ונחייב חלא נוסוס רוסס
 ודאי לא עדיף עכ"פ נרוסס וכי היכי
 לקוס חייב חפי צסונאל (כי רשימה צעלמא
 על כל אדם לעשות גם צסונאל) כ"כ חייב
 כותב חפי צסונאל דלא יהא חלא רוסס
 פ"ל נסאל"כ אליצא דה"ה דאדרצא נהפוך היא
 ורוסס הוי ג"כ רק תולדה דכותב א"כ י"ל
 אדרצא לאידך גיקא דכי היכי דכותב חינו חייב
 פ"א צמין כדרך כל אדם שאינו איער כ"כ
 צעיין גם צרוסס ימין דווקא ולא סנאל [כן
 כ"ל כיון]

היולא ודצריכו לדינא דאליצא דה"ו העוסה
 צצצת חפי רק צ' רסונוה צעלמא אס עסאן
 לסימן ונה להורות על דבר מן הדברים ועסאן
 צ"ד ימין ה"ז חייב לכו"ע חפי לת"ק דר"י ומכ"ס
 ונה סרוסמין תחילה צאצר וכיו"צ חיזה לזור
 שחוא רולה לזייר כדי סידע הנוצע אח"כ היאך
 לצצוע דודאי חייב שאין לך רוסס יותר וזה
 וכ"ל ("וכל סזהו סדייק הרנצ"ס ז"ל צלסונו
 סוחצ ונקט ליסנא כפילא הרוסס רסנים ולזרה
 וכי צרסנים אחי להסמיענו הא דצ' רשימות
 סזכרנו וצאורות אחי להסמיענו דינו סל הירוסלמי)

בתוך ביתו של האיני יהודי ובקבלנות ולא ייחד לו מפורש שיעשנה במועד דווקא, מותר. ומותר ליתן לאינו יהודי כל מלאכה אפילו מחובר בקיבולת או בשכיר יום קודם המועד ולהתנות עמו שיעשה דווקא אחר המועד, ואפילו בתוך המועד יכול לשוכרו שיעשה אחר המועד, אך כשמשכירו במועד יזהר שלא ימדוד וישקול וימנהיג כדרך שהוא עושה בחול אלא יעשה עמו מקח כלבד, וגם לישראל מותר בכה"ג אלא דבאינו יהודי יש רבותא יותר אע"פ שיש

לחוש שלא יציית ויעשה בחול המועד, ומיהו אם אפילו עבר ועשה בחול המועד מותר הואיל והתנה עמו לעשותה לאחר המועד וגם א"צ למחות בידו [מג"א (קמ"ו)], ובדבר מפורסם לרבים צריך למחות. [וכתב המג"א סק"א דלדג מלכא מותר לומר לאינו יהודי לעשות מלאכה בחול המועד ע"ש, וי"ל דזו בחלוט ולא צמחוכ, ואפילו בית הנסות ונית המדקס אסור לננותי"ו ויש צוה חילול ד', ואס האיני יהודי אריס צדקה מותר לו לעשות, ועיין לעיל סימן רמ"ג (פ"ט פ"א - י), ועיין מג"א סק"א:]

אומן דבצריך לה במועד מ כיון מלאכתו במועד א במועד אסור כמו ע הקודמים, ובצרכי רבים גם כיוונו מלאכתם במועד כשא"צ כלל למועד, והטעו דמיין לקדירא דבי שותפי ו וכל אחד סומך על חבירו יחד בשעת הבטלה לעשות ולכן התיירו להם בכל הי

תקמד דיני צרכי רבים בחול המועד ובו ז' סעיפים:

א שנינו במשנה ריש מועד קטן דעושין כל צרכי הרבים בחול המועד⁷, וזה לשון הרמב"ם בפ"ז דין ז': עושין כל צרכי הרבים במועד, כיצד, מתקנים קלקולי המים שברשות הרבים, ומתקנים את הדרכים ואת הרחובות, וחופרין לרבים בורות שיחין ומערות, וכורין להם גהרות כדי שישתו מימיהן, וכונסין מים לבורות ומערות של רבים ומתקנין את סדקיהן, ומסירין את הקוצים מן הדרכים, ומודדין את המקוואות, וכל מקוה שנמצא חסר מדגילין לו מים ומשלימין לו שיעורו⁸:

מפני שאז זמן פנוי לראשי העם להתבונן על כל צרכי הרבים, ורובן הוי זמן גרמא מפני שבפסח וסוכות הוי שינוי הזמן מחורף לקיץ ומקיץ לחורף ואז מתקלקלים הדרכים והבורות והנהרות והמקוואות והשרות כי אז שינויי המים רבים הם, ואז זמן בישול התבואות ויש לבער מהם הכלאים, ולכן נתמחו אז הרבה ציוגין וצריכין לתקן כדי שלא יכשלו הכהנים בהם, ולכן אע"ג שיש בהם מלאכות גמורות כיון שהם צרכי רבים מותר, וגם במועד יש לשכור פועלים בזול [גמרא ו], ושאר דברים שבסעיף ב' אין בהן מלאכה, ועל פי רוב ישארו על חול המועד שהוא זמן קיבוץ רבים בירושלים בזמן הבית שרובי הדברים נעשו בירושלים, וגם פדיית השבויים יתוודעו אז, ועוד טעם יתבאר (מ"א):

ב ד' ולפיכך בורות ומעיינות עפר ואבנים ונח ואפילו אין רבים צריכים לו מעשה אומן ואפילו כיוונו ו [ס], וכן מותר לעשות ד שיבואו המים להעיר בהר טורח גדול ופרהסיא וכין מטעמא דכתיבנא [מג"א סק"א] בורות מחדש שהם מעשה צריכים להם עתה מותר מלאכתם במועד ואפילו יתירה, ואם אין צריכים לו

ה אב"ד בורות שיחין ומעו לחפור אותם מחדי עתה, ואפילו אין לו מה יש יש פקוח נפש וזה לא שכח ממרחק, ואפילו לא כיון מי כבניין דאושי מילתא ונ הותרה ליחיד. ואם היו עשו אם צריך להם עתה מותר לו עתה אסור לתקנם, אבל מ מים אפילו א"צ להם עתה ו גשמים מהגגות ומוליכין א בזה טירחא מרובה, אבל לה אסור⁹ [שם סק

ב ויוצאין שלוחי בית דין להפקיד את הכלאים, ופודין את השבויין ואת הערכין ואת החרמים ואת ההקדשות, ומשקין הסוטות, ושורפין את הפרה, ועורפין את העגלה, ורוצעין עבד עברי, ומטהרין את המצורע, ומציינין על הקברות שמיחו גשמים את ציוגן כדי שיפרשו מהם הכהנים, שכל אלו צרכי רבים הן. עכ"ל הרמב"ם. והטעם שקבעו לזה בחול המועד

ג ודע כי בצרכי רבים יש שני היתירים שאינם בצרכי יחיד, והיינו דבצרכי רבים במעשה הדיוט מותר אפילו מה שא"צ כלל למועד ואין זה בצרכי יחיד, והשנית במעשה

פסקי משנה ברורה
 ומי ס"ק יט - ס כתב דאם היה בקבלנות שרי לדרור בו, ובשכיר יום שאסור מדינא, דעת המג"א שאסור מדינא לו לעולם ולאחרים בכדי שיעשו, ודעת הט"ז דאינו אסור מדינא אלא בכדי שיעשו. [גן במשנ"ב (קמ"ו) וצ"ע סק"ס]:
 וכדגול מרבכה כתב רכלי פשתן [דאיסור הכביסה בהם אינו אלא מצד המנהג] מותר ליתן לו שיכבס אחר המועד ואף למנותם, ומא"ר משמע שאין מחלק בזה, וכשעת הדחק יש
 לסמוך להקל. [דן במשנ"ב (קמ"א) וצ"ע ס"י מקמ סק"י] כתב דשרי, והיינו כשיגמר בחול המועד ויוכלו להתפלל בו.
 [א] בביה"ל (ד"ה נ"ט) כתב דאם הם לצרכי מצוה מותר ליטול עבורם שכר, ובצרכי רבים בלא מצוה, דעת המחמה"ש דאסור ליטול עבורם שכר, ודעת הפמ"ג דמותר.
 [ב] במשנ"ב (קמ"ז): והוא הדין דלכתחלה ג"כ מותר לעשות מקוה בחול המועד וכי, ודוקא כשתהיה נגמרת בחול

המועד ותהיה צורך המועד. [ג] דדעת הריטב"א בשם רש"י ודוקא שממשיכין שם ע"י חריץ או [ד] וכן פסק במשנ"ב (קמ"ב). [ה] א

מגרות פ"כ זצ"ת
 512 וצ"ר

7

ו ודע שיש מי שאומר דבצרכי רבים כשיש מנהיג שרשות בידו לעשות לברו אסור לעשותו במועד כיחידו^[ט"ז] [ט"ז סק"ג], ותמיהני דאטו בזמן הבית ובזמן הש"ס לא היו ממונים על כל דבר ודבר והיתה רשות בידם לעשות כפי ראות עיניהם, והרי שנינו בריש פ"ה דשקלים דנחונאי היה ממונה על חפירת שיחין ועם כ"ז הותרו מפני צרכי רבים, אלא וודאי דגם להממונה ויכול לעשות על דעת עצמו יש כמה מניעות בצרכי רבים, ואיך סתמו חז"ל לומר דצרכי רבים מותרים והוה להו לומר כשיש ממונה אסור וכוודאי בזמן הקדמון היו ממונים על כל הדברים, וכל שכן עתה שאין ביד כל ממונה להעמיד על דעת עצמו דבזה יתרבה מחלוקת כידוע ולכן מותר בכל עניין [מגלע"ד]:

ו ואין לשאול כיון דצרכי רבים מותרים למה א (א) לא נבנה בתי כנסיות ובתי מדרשות בחול המועד, האמנם על זה כתב רבינו הרמ"א בסעיף א' וזה לשונו: ודוקא צרכי רבים כאלו שהם צריכים לגוף האדם, אבל שארי צרכי רבים כגון בניין בית הכנסת אסור לעשות במועד, והוא הדין דלשאר צרכי מצוה אסור לעשות מלאכת אומן במועד^[ט"ז]. עכ"ל. ויש מי שכתב דבזמן הזה מותר לבנות בית הכנסת דהוי דבר האבד דחיישינן שמא ימנעום מלבנותו [ט"ז סק"ג], ועיין ט"ז סק"א, ויש מי שכתב דלתקן הספסלים בבית הכנסת מותר בחול המועד מפני המחלוקת [שערי משנה (סק"ב)], ויש מי שכתב דמרחץ מקרי צורך הגוף ומותר בבניין מעשה הדיוט^[ט"ז] [מג"א סק"א], ובאמת יש להתרחק מזה, ומימינו לא שמענו לתקן איזה תקונים בבית הכנסת ובבית המדרש וכן במרחץ, וזה תלוי לפי ראות עיני המורים לפי מצב העיר, ובכלל צריכים לברוח מפני היתירים כאלו שיש בהם זלזול מועד: L

אומן דבצריך לה במועד מותר גם ביחיד כשלא כיון מלאכתו במועד אבל בכיון מלאכתו במועד אסור כמו שנתבאר בהסימנים הקודמים, ובצרכי רבים גם בכה"ג מותר אפילו כיוונו מלאכתם במועד וכן במעשה הדיוט כשא"צ כלל למועד, והטעם דלפי שצרכי רבים דמיין לקדירא דבי שותפי ואין איש זוכר עליהן וכל אחד סומך על חברו, ואם לא שיתאספו יחד בשעת הבטלה לעשותם לא יעשו לעולם, ולכן התיירו להם בכל הקולות [ט"ז סק"ג]:

ב ד ולפיכך בורות ומעיינות של רבים שנפל בהם עפר ואבנים ונתקלקלו מותר לתקנם ואפילו אין רבים צריכים להם עתה כיון שאינם מעשה אומן ואפילו כיוונו מלאכתם במועד [ט"ז סק"ג], וכן מותר לעשות חריץ מעשה הדיוט שיכואו המים להעיר בהרווחה ואע"פ שהוא טורח גדול ופרהסיא וכיוון מלאכה במועד מטעמא דכתיבנא [מג"א סק"ג], אבל לחפור להם בורות מחדש שהם מעשה אומן, אם הרבים צריכים להם עתה מותר ואפילו אם כיוונו מלאכתם במועד ואפילו בפרהסיא ובטירחא יתירה, ואם אין צריכים להם עתה לא יעשו:

ה אב"ל בורות שיחין ומערות של יחיד אסור לחפור אותם מחדש אפילו צריך להם עתה, ואפילו אין לו מה ישתה אסור אלא א"כ יש פקוח נפש וזה לא שכיח שיכול להשיג מים ממרחק, ואפילו לא כיון מלאכתו במועד דזהו כבניין דאוושי מילתא וטירחא יתירה ולא הותרה ליחיד. ואם היו עשויים כבר ונתקלקלו, אם צריך להם עתה מותר לתקנם ואם א"צ להם עתה אסור לתקנם, אבל מותר להמשיך להם מים אפילו א"צ להם עתה והיינו שמקבלים מי גשמים מהגנות ומוליכין אותן לבורות שאין בזה טירחא מרובה, אבל להביא מים דרך חריץ אסור^[ט"ז] [ט"ז סק"ה]:

פסקי משנה ברורה

הקמ"ג סוף סעיף ג', וראה בפסקי משנ"ב שם. וכן במשנ"ב (סק"ה ושערי"ט סק"ה) כתב דלצורך רבים שרי אף מעשה אומן אם יהיה נגמר במועד, ואם לאו שרי רק מעשה הדיוט.

המועד ותהיה צורך המועד. [ג] בשעה"צ (סקט"ו) כתב דדעת הריטב"א בשם רש"י דדוקא שלא ע"י כלים אלא שממשיכין שם ע"י חריץ או אמה המתוקנין מכבר. וכן פסק במשנ"ב (סק"ב). [ה] וע"י עכ"ם, עיין סימן

מועד, ומיהו מותר הואיל נד וגם א"צ בר מפורסם סק"א ולענין זה נחול המועד ילו נית הסנמק ד, ואם האינו לעיל סימן רמ"ג: [ג]

להתכונן על גומא מפני מחורף לקיץ כים והבורות : אז שינויי התבואות ויש זו אז הרבה ישלו הכהנים אכות גמורות ז במועד יש שארי דברים ועל פי רוב קיבוץ רבים דברים נעשו יתודעו אז :

יתירים שאינם בצרכי רבים שא"צ כלל שנית במעשה

י מקמ"ט (ט"ז) כתב ו להתפלל בו. רכי מצוה מותר ה, דעת המתה"ש הפמ"ג דמותר. י"כ מותר לעשות י"ה נגמרת בחול

תקמה דיני כתיבה בחול המועד וכו' כ"א סעיפים:

א (א) **א כתיבה במועד הרי היא ככל המלאכות דכל שאינו צורך המועד או דבר האבד אסור, ואע"ג דאינה דומה לכל המלאכות שאין בה טירחא מרובה ונעשית בסתר מ"מ מלאכה היא, לפיכך אין מגיחין אפילו אות אחת בספר תורה** (א) **כשאין צריך לקרות בה במועד, ואע"ג דאסור להשהות ספר שאינו מוגה מ"מ כיון שאינו לצורך המועד אסור לתקנה דכתיבה בספר תורה פשיטא דהוי מעשה אומן, ולכן יש מי שאומר דאם יש יתור וצריך למחוק מותר למחוק בחול המועד, דמחיקה אינו מעשה אומן וספר תורה נחשבת כצרכי רבים ומותר במעשה הדיוט אף שלא לצורך המועד כמ"ש בסימן הקודם (ס"ג) [שערי משונה (פ"ק) כ"ס פניס מליכות (מ"א פ"י טו)], ואם המחק הוא באמצע התיבה וע"י כן יצטרך למשוך האות הקודם או המאוחר שלא תהא הפסק באמצע התיבה, נראה דאם יש בזה ההמשך מעשה אומן אסור ואם לאו מותר [כ"ל (פ"ק) (ט)].**

ב **ב וזהו כשיש להם ספר תורה אחרת, אבל אם צריכין לספר תורה זו לקרות בה במועד מותר לו להגיהו במועד, וחובה להגיהו כדי לקרות בו בציבור, ואפילו היה יכול להגיהו מקודם הרגל דזהו צרכי רבים שמותר מעשה אומן אפילו כיון מלאכתו במועד כמ"ש בסימן הקודם (א) (ט). ויש להסתפק אם יש להם ספר תורה אחרת אלא שהמנהג לקרות ביו"ט המפטיר בספר תורה אחרת, וכן בחול המועד פסח קורין הרביעי בספר תורה אחרת, אם מותר לתקנה בחול המועד, ונראה מלשון רבינו הב"י בסעיף ב' שכתב שאם אין להם ספר תורה כשר לקרות וכו' משמע דאם רק יש ס"ת כשר אסור, ומוטב לגלול ספר תורה הכשירה**

ממקום למקום ממה שיתקן האחרת בחוה"מ (א):

ג **יראה לי דאותם הנוהגים שקודם כל קריאה בודק הסופר כל פרשה שצריכים לקרות בה למחר ומנהג יפה הוא, דמותר גם במועד ואם ימצא מה שצריך איזה תקון יתקננה, ואף שיש ספר תורה אחרת, מפני שגם אותה יצטרך לבדוק ושמא צריכה גם היא תקון כמו שזו צריכה תקון אף שהיתה מוחזקת בכשרות, ולכן מותר לתקנה אם ימצא בה דברים הצריכים תקון:**

ד **ולאז דווקא ספר תורה דהוא הדין שארי ספרים מקרא ומשנה וגמרא ופוסקים דאם צריך ללמוד בתוכם במועד מותר להגיהם במועד דהוי דבר האבד, כלומר דאם לא יגיה קשה הלימוד מתוכו ולא ילמוד ואין לך דבר האבד גדול מזה [מג"א סק"ג], וזהו כשהגהה מעכבת הלימוד אבל סתם שיבושים הנמצאים בספרים שאין מעכבין הלימוד נראה שאסור להגיהם במועד, אבל אינו כן דידוע שדבר זה מצוי מאד ואם לא נגיה עתה יצא הדבר מלבו וישאר הטעות על מקומו וזהו וודאי כדבר האבד ולכן מותר לתקנו (ט"ו) סק"ג, וכל שכן אצלינו שמתקנים בכתב שלנו שהוא מעשה הדיוט כמו שיתבאר (פ"י) דרק כתב אשורית מקרי מעשה אומן, פשיטא דמותר להגיה:**

ה **וכתב רבינו הב"י בסעיף ב' ואם אין להם ספר תורה כלל, אם אפשר לכתבו כולו בחול המועד ע"י סופרים הרבה, יכתבוהו, דצורך המועד הוא לקרות בתורה בצבור במועד (א). עכ"ל. והוא הדין שאר ספרים ללמוד בהן (א), ואף שהיה יכול לכותבה קודם המועד מ"מ מותר דבצרכי רבים מותר אף בכיון**

פסקי משנה ברורה

אך שדרכם להתפלל תמיד בעזרה של בית המדרש במנין בפני עצמו ונפסל הס"ת שלהם, מותרים לתקנו. (א) **במשנ"ב (פ"ק):** ועיין בב"י דמשמע שם דוקא אם הוא צורך רבים, אבל מדברי המג"א והגר"א משמע דאפילו צורך עצמו מותר. (א) עיין סעיף ב', וראה בפסקי משנ"ב שם.

(א) **במשנ"ב (פ"ק):** כגון לעשות מרי"ש דל"ת וכו', אבל להפריד תיבות דבוקים או אות שהיה רישומו ניכר שרי להעביר עליו קולמוס. (א) **בבית"ל (ד"ה זיוון)** כתב בשם הגר"א דלדעת הרמ"א שם סעיף ז' דרק בצרכי הגוף שרי מעשה אומן נדחה זה הדין, והפמ"ג מיישב קצת. (א) **בבית"ל (ד"ה ט"א)** כתב דאם יש בבית המדרש ספר כשר,

מלאכתו במועד כמ מבואר דכתיבה בסו המועד כגון שיש ספו יש למחות ביד יחיד הסיום בחול המועד, בשעת הסיום גומר ה והרי אין צורך בס"ה והעולם אינם יודעים למצוה ושמחת המו

א (א) **ו כתב רבינו הרמ"א**

יש אוסרים ו יש מתירין, ונהגו ל מעשה אומן. עכ"ל. ב נתבאר בסימן הקודם, קולות, האחת דמעשה לצורך המועד, והשני [כ]שלצורך המועד אף אבל כל שאינו לצורך אומן, ולפ"ז צבור שז והנה אם הוא לצורך תקנות והנהגות פשיטא לשלוח כתב לרב או ל הדובר יהיה לאחר ד כתיבה הוי מעשה ז המועד אסור, ויש מת מקרי צורך המועד בכה אי אפשר לאסוף כולם ו להקל בכתב שלנו שא בצרכי רבים אף שאינן אינו ברור דכתב שלנו נהגו בקולא זוי"ו, וכן ובפרט בזמן הזה שי אסיפה לכל ואם לא תקון

ג **ז כתב הטור דאסור**

ומזוזות בשכ לאחרים בחנם או אפיל

(א) **במשנ"ב (פ"ק)** כתב דו מסת"ם הוי כמעשה הדיוט. דמבואר בסעיף י"ג דאף בכת

הוצאותיו יותר בריוח לשמחת יו"ט מותר אפילו יש לו מה יאכל, שאם אין לו מה יאכל כל מלאכה נמי שרי, ודווקא תפילין ומזוזות משום מצוה שאף בחול המועד צריך להניח תפילין ולברך עליהם, אבל שאר ספרים אסור בין בחנם בין בשכר אם יש לו מה יאכל, ומותר לטוות תכלת לציציותיו בין ביד בין בפלך, אבל לאחרים אסור. עכ"ל. מבואר מדבריו שכל מה שא"צ במועד אסור לגמרי, ואפילו לאחר שצריך לזה במועד שמותר לכתוב לו מ"מ שכר אסור ליקח ממנו ומחוייב לכתוב לו בחנם, ואם אין רצונו בחנם זה שצריך התפילין או המזוזה יתן לו שכר והוא עשה עבירה, ומי שאין לו מה יאכל הוי ככל המלאכות שמותר לו לכתבן אף למי שא"צ להן במועד מפני שהוא צריך לאכול, וקילא משארי מלאכות דבכתיבה מותר אפילו יש לו מה יאכל אלא שרוצה לפזר על שמחת יו"ט משום דכתיבה קילא משארי מלאכות מטעם שכתבנו בסעיף א', ודעת הרמב"ם בפ"ו דין י"ג אינו כן אלא דכתיבה הוה ככל המלאכות ואין היתר אלא למי שאין לו מה יאכל: L

ח זכ"ל זה הוא לדעת הטור דחול המועד חייב בתפילין כמ"ש בסימן ל"א (מ"א), ולפיכך מפרש הא דתנן [י"ח:] כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו היינו כשצריך להם ביו"ט שאין לו תפילין ומזוזה, ולפ"ו דמיין לשארי מלאכות שכל שאינן לצורך המועד אסור לעשות, אבל הפוסקים שסוברים דאין להניח תפילין בחול המועד כמ"ש שם בעל כרחך יפרשו הא דתנן דכותב לעצמו היינו כשצריך להם אחר יו"ט, ועם כ"ז התירו לו לכתוב משום דדברי מצוה הם ולא דמיין לשארי מלאכות, ואין לשאול דא"כ למה אסרו כתיבת ספרים, די"ל דלא התירו רק בדבר מצוה שיש בזה חובת הגוף כתפילין ומזוזה שאם לא יקיים המצוה עובר בעשה משא"כ כתיבת ספרים, ולכן גם תכלת

מלאכתו במועד כמ"ש, ומכל מה שנתבאר מבואר דכתיבה בספר תורה שאינה לצורך המועד כגון שיש ספר תורה אחרת אסור, וא"כ יש למחות ביד יחיד הכותב ספר תורה ועושה הסיום בחול המועד, ואיסור גמור הוא דהא בשעת הסיום גומר הסופר כתיבת הספר תורה והרי אין צורך בס"ת זו ליו"ט שיש אחרות, והעולם אינם יודעים מאיסור זה וחושבים זה למצוה ושמחת המועד והיא עבירה גמורה:

א ו כתב רבינו הרמ"א בסעיף א' דלצורך רבים יש אוסרים כל שאינו לצורך המועד ויש מתירין, ונהגו להקל בכתב שלנו שאינו מעשה אומן. עכ"ל. ביאור הדברים, דהנה כבר נתבאר בסימן הקודם (ס) דלצורך רבים יש שני קולות, האחת דמעשה הדיוט מותר אף שאינו לצורך המועד, והשנית דמעשה אומן מותר [כ]שלצורך המועד אף אם כיון מלאכתו במועד אבל כל שאינו לצורך המועד אסור במעשה אומן, ולפ"ו צבור שצריכין לכתוב איזה כתב והנה אם הוא לצורך המועד כמו כרוזים או תקנות והנהגות פשיטא דמותר, אבל אם צריכין לשלוח כתב לרב או לש"ץ או לשארי התמנות דהדבר יהיה לאחר המועד ולכן יש אוסרין דכתיבה הוי מעשה אומן וכל שאינו לצורך המועד אסור, ויש מתירין דכל ענייני הציבור מקרי צורך המועד בכה"ג משום דלאחר המועד אי אפשר לאסוף כולם ותתבטל הדבר, והמנהג להקל בכתב שלנו שאינו מעשה אומן ומותר בצרכי רבים אף שאינן לצורך המועד, וגם זה אינו ברור דכתב שלנו מקרי מעשה הדיוט אך נהגו בקולא זו"ל, וכן המנהג הפשוט להקל ובפרט בזמן הזה שידוע שחיה"מ הוי זמן אסיפה לכל ואם לא בחוה"מ לא יעשו שום תקון לעולם:

ג ו כתב הטור דאסור לכתוב לאחרים תפילין ומזוזות בשכר, אבל לעצמו או לאחרים בחנם או אפילו בשכר כדי שיהיה לו

פסקי משנה ברורה

מ"מ בצרכי רבים א"צ לשנות. [ח] במשנ"ב (סק"ד): אבל אופן זה אין להקל רק היכא דהקונה לוקחו כדי לקיים מצוה תפילין בחול המועד גופא. [ט] במשנ"ב (סק"ה) כתב

[ח] במשנ"ב (סק"ד) כתב דהי"א ס"ל דכל כתיבה חוץ מסת"ם הוי כמעשה הדיוט. [ח] במשנ"ב (סק"ה) כתב דאף דמבואר בסעיף י"ג דאף בכתב שלנו נהגו להתמיר לשנות,

בחוה"מ:

כל קריאה שצריכים דמותו גם איזה תקון מפני שגם ה היא תקון זה מוחזקת ימצא בה

הדין שארי רא ופוסקים ותר להגיהם אם לא יגיה אין לך דבר ו כשהגהה ים הנמצאים ראה שאסור יע שדבר זה הדבר מלבו וודאי כדבר ג, וכל שכן שהוא מעשה כתב אשורית זר להגיה:

אם אין להם אפשר לכתבו בה, יכתבוהו, זורה בצבור ספרים ללמוד קודם המועד ר אף בכיון

ת המדרש במנין מותרים לתקנו. עם דוקא אם הוא ז משמע דאפילו זה בפסקי משנ"ב

ספר

שאלות ותשובות בית יצחק

חקק יורה דעה
ח"ב.

כולל תשובות מהלכות רבית עד סוף הלכות אבלות ונסמח אליהם קונטרס אחרון לספר
בית יצחק או"ח ויו"ד.

אשר השיב לשואליו דבר ה' זו הלכה הרב הגאון הגדול מאוה"ג ורשכ"י

מרנא ורבנא ר' יצחק יהודה שמעלקיש זצלה"ה

האבד"ק לבוב והגליל

ונלוס זקופו קונטרס צלעות הבית דרשות זדנני אנדה

ונסלס סזים זכזכזו סכס תרנ"ה לפ"ק.

א תשובה

הכה מה שמפלט כח"ה צנעין אם אמר" כל מקום שאקרו חכמים מפני ערליה עין אף צדדרי הדריס אקור זאיקור דרצנן טכ"י העו"י ק"י דמ"ג דלי"א בן רק זאיקור דאורייתא עיין צמג"א ק"י ק"א שהוכיח מצבה ק"ה דאפי"י דרצנן אקור צדדרי הדריס. ומהנה על חוקי כחצוזה ע"ש ס"ק"ו ועיין בצפרי לא"ח ק"י ל"ג חות ח' יצנתי ק"י זו צעוב טעם מ"ט להלכ' ודאי אף זאיקור דרצנן אקור מטום מ"ט אף צדדרי הדריס ומ"ט צמקוב"י אחת הערתי ד"ל צדדרי דרצנן לא אקרו מטום מ"ט אף צדדרי הדריס. ולפ"ז למ"ט חוקי מצה ל"ה דלמאן דק"ל מחוך צנן צו"ט ל"ה רק דרצנן דצנ"י כ' צה"י י"ט דק"ל כר"א דמגנן חי"ז מטום זוכה ושי"ך מחוך א"כ צבוב"י צו"ט ע"י פועל ככרי אף ע"י שבי"ר יום הוה הרי דרצנן דצוב"י ע"י ישראל הוי דרצנן וע"י ככרי הוי הרי דרצנן וכש"כ צמג"ב דק"ל יוחר א"כ אין לאקור צדדרי דרצנן צקצלקוה דל"ה רק מטום מ"ט ומה דלמך צמקוב"י צמ"ג דאקור צקצלקוה צמג"מ מטום ד"ל דצמקוב"י לא ק"ל מחוך דמ"ד מחוך י"ף מדכתיב לא חבערו אש בכל מושבותיכם ציוס מצבה. ומשום דצו"ט אמרינן מחוך וכן כחצוהמ"ג ורק דהוא ס"ל דל"א מחוך רק צהצנ"י ומקובריס דאמרינן מחוך בכל מלאכות ילפינן מצהצנ"י. ולפ"ז למקוב"י דק"ל מצה ע"י הצנ"י ללאו יל"א וליכ"א כלל זאיקור הצנ"י צו"ט כמ"ט חוקי פסקים ה' אין ללמוד וקרא ול"ז מחוך ונ"ה ל"ה צכיון צמג"מ רק מה דרצנן ע"י ככרי למ"ד מלאכת ח"מ דאורייתא ולכן אקור אף צדדרי הדריס מפני מ"ט. וכ"ז לכתיב אונס להלכ' ודאי אקור לצבות צקצלקוה ע"י ככרי צמג"מ :

סי ב

צ"ה פרעמישלא צ"י דהסמ"ט מל"ט :

להרצו החריף ובקי מוה"י יחזקאל פייביל כ"י מו"ז דק' לאנצוהומ .

ע"ד

שאלתו אודות ס"מ סגנר הקופר קודם יו"ט וחיבות לעיני כל ישראל רשם סניצות האותיות ולא גנרס ורולים לגמור הספר וליחן שהושענא רצה וכח"ה וקסחקק אי מוחר לגמור צמג"מ :

תשובה

הנה פה צעירכו היו כוונתן לגמור צמג"מ אך חכמי מזוזו הקופריס לגמור הכל קודם יו"ט. אונס אם לא עשו כן ללפעכ"ד דמוחר לגמור צמג"מ דפ"מ ר"ס ק"י תקנ"ה כחצו להפריד חיבות דבוקים או אוח שרשמו כיכר טרי להעביר קולמוס וכיון לכבר רשם הקופר סניצו האותיות לא גרע מהעצרת קולמוס. ועיין צפחתי המוצה צמס גצנת שאלו צמ"ה צ"י כפופה שחלק לטכיס מוחר לחקן צמועד וכש"כ צזה שהוא מל"ה לגמור ס"מ ואין סמל"ה כקרחא אלא על מי שגמרה ואין לרי"ך ועש"י אומן דמילוי האותיות עושין הדיוטים שאינם קופריס ומצולר צמ"א ר"ס סיון הקמ"ד דלכרי מל"ה אקור לעשות מלאכה אומן צמועד מטעם דכל שאיכו מלאכה אומן מוחר צמועד ללו"ך מל"ה וכן כחצו צמג"מ שאלו ע"כ הדבר פשוט להחיר ומחנה סמל"ה כעשית ע"י אחרים ע"כ אקל"ר :

קו"א לוי"ד

סי כא

צ"ה פרעמישלא מר"ג

לכבוד הנגידים הידלים מפכר אר"באסא צמדינת באקאווינא .

ע"ד

השאלה צמחנה שחורה צנוף סה"י דס קיוט על לו"ח וגנר דסס וס"י ככר שנקרע הלו"ח ומחנה קו"ן או כעיקה וצמח הענוף למעלה ומקום הקרע וצדק מצפנים והכשיר ואמר שהדיין ג"כ הכשיר את הענוף ואח"כ הורה שהדיין הטריף ורלו להעבירו וכשאר צמקוהו צאוטן שיקע עד חודש להשומעים הסמוכים להצו"א קצלה וקיבל עליו זה זאיקור"י וצחרס גס כחן כחצו שכל ימי חייו יקע צ"י פעמים צמנה לשומעים הסמוכים להצו"א קצלה. והנה שמו"צ הזה לא נקע צמוון ה"ל ; וכעת רולים לקבל עוד טו"צ שיהיו טבי שומעים להוסיף על דני השמיטה שיה"י לפרנסת טביס ומקל"ת אכטי הכפר אינם רולים להוסיף על דני השמיטה ורולים לאכול משמיטת השו"ב ה"ל ונפסס צמלח"ס אם אכטי הכפר יכולים לכוף אוחס כי המח טרצ"ס ומקל"ת אומריס שהאכטיס הרולים צמני שומעים המח טרוב :

א תשובה

מה שהשמו"צ הורה שלא כדון והכשיר טרפה אך שלא כאלל אין לפקלו עולמית ש"ס לומר שוגג

סי יח

צ"ה פרעמישלא תרמי"ט לפ"ק .

להרצו החריף מוה"י יצחק האגער כ"י .

ע"ד

שאלתו אם מוחר לשחוח טעהנה או קאפפע צר"ה קודם הפלת עוקף, והצ"א דצרי מהרס"ל הוצב צעמ"ז ק"י פ"ט דמוחר לשחוח קודם עוקף ודצרי הנג"א צמ"י רפ"ו דחוקר לשחוח קודם מוקף צלא קידוש. הנה צר"ה יס צ"י טעמיס שלא לשחוח (א) מחנה קידוש (ב) מחנה חקיעה שופר. ומג"א ה' לולב ק"י חר"צ סעיף צ"י מלרד להחיר טעימה קודם כעיל"ה לולב ולעומת זה חוקר קודם קידוש צמ"י רפ"ו, וצ"א חוקר טעימה קודם כעיל"ה לולב וגם לענין קידוש כחצו צמ"י רפ"ו דאקור. אך צמג"מ דחוק שחין לו י"ן ופה רק פירות וחל"ס לצי"י יס לקמו"ך על ה"ה צ"י דמוחר לטעום קודם קידוש ועוד יס לקמו"ך על הכ"ן דלא הל ח"י קידוש קודם מוקף א"כ לא"ר אקור צר"ה מטעם חיוב שופר ושומענה אומריס דצר"ה טרי עפי לשחוח קודם הקידוש מטום שלא הגיע זמן קידוש מחנה חקיעה שופר שאסור לאכול ואין הידוש

תמונת Yehuda Leyb, Mi-Sosnitsa, 1840-1902

(12)

ספר

שערי דעה

מהדורא קמא שער החיים
ומהדורא תניינא שער יהודא

כולל שו"ת בדברים הנחוצים לדינא, אשר השבתי לשואלי
דבר ד' זו הלכה, אנכי אדם להכל דמה, הצעיר בישראל

חיים יהודא ליב מסאסניצא

ר"מ ומו"צ דפ"ק בראדי יע"א

(אחר-כך רב, ר"מ ואב"ד דק"ק סמארנאן)

וכו גם תשובות וחידושים

מבנו הגאון הגדול מוהר"ר שמעון סאסניצער
חתנו של הגרא"ל הורוויץ בעל ה'הרי בשמים' אבד"ק סמריא

נדפס לראשונה בלעמבערג תרל"ח ובפרעמיסלא תרמ"ד

ועתה יוצא לאור מחדש בתוספת מרובה ובסדר נכון
על-ידי צאצאי הרב המחבר זצ"ל

ירושלים תשע"ב

מכון אג"ש
פיקאוו

ולפי"ז מוכח דעד אחד נאמן נגד חזקת חיוב ג"כ לפטור. ואין להתעקש ולומר דכיון ששלחו איתרע החזקה (וכעין שכתבו התוס' בכתובות דף כג.), דסברא זו אינה אלא להחמיר מדרבנן ולא להקל, כדמוכח בכמה דוכתי. וכבר הארכתי בזה במקומות שונים.

תשובה צה

בעוה"י

לחכם אחד ממדינת רוסיא

76 ע"ד שאלתו, כמה שנהגו באיזה קהלות לסיים כתיבת ס"ת ביום הושענא רבא, וע"ז נפל מחלוקת בעיר אחת, כי קצתם אמרו שאסור להסופר או להבעלי בתים הקונים כתיבת האותיות כנהוג לכתוב בחול המועד, כדין המפורש בשו"ע דאסור לכתוב או להגיה אות בחוה"מ. הנה לפענ"ד אין למחות ביד המנהג, והנה להם לישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם. דכיון שכבר נהגו בזה לצמצם סיום הכתיבה ליום שלפני שמחת תורה כי יומא קגרים, שוב הו"ל כצרכי רבים שהתירו בירושלמי, מפני שהזמן מוכשר לזה שהעם פנוים ממלאכתם כו'. ולא מיבעיא הסופר העני שאצלו אבידת זמן זה הו"ל דבר האבד ופסידא דלא הדר, וכבר הגיה הרמ"א ז"ל שם דיש מתירין בכה"ג, אף גם הבע"כ הקונים כתיבת אות אחת הנה בשבת ויו"ט כה"ג אינו אלא חצי שיעור האסור מהתורה [עיי' פירש"י שבת דף ע"ד.], ובחזו"מ במקום מצוה אולי בכה"ג לא גזור כלל. וכדאשכחן דוגמתה בפירש"י ותוס' פ"ב דמו"ק. ואף בכתיבת האות האחרון שהוא להשלם, דבכה"ג בשבת חייב חטאת כמפורש בשבת (דף ק"ה:) עיי"ש בפירש"י, מ"מ אפשר דזה אינו אלא בזמן הברייתא השנוי שם שהיו בקיאין בחסירות ויתירות, והו"ל גמר מלאכה ממש, משא"כ בזה"ז שאינם בקיאין (ומהאי טעמא התירו הראשונים ז"ל לקרות ולברך על ס"ת פסולה וגם בחסר אות [וכמ"ש הבאה"ט בהל' קה"ת בשם מהר"ל מפראג ז"ל]), א"כ הו"ל דוגמת הא דאמרי' בשבת (דף צ"ד:) דכל דלא אהני מעשיו לגמרי אמרינן השתא מיהו לאו מידי קעביד עיי"ש. וביותר כנוד"ד כפי המנהג שהסופר רושם האות קצת והבע"כ מעביר בקולמוס כתיקונו, כל כה"ג אינו בכלל מעשה אומן כלל שיהי' אסור בחוה"מ.

תשובה צו

בעוה"י

ואין בכ"ז ענין לדין כיון מלאכתו במועד שהביא כתיבתו דהתם מתורת קנסא הוא, וזה אינו אלא במלאכה שלו ולא במלאכת שמים. וכה"ג בגיטין (דף נ"ד.) גפרא לתקוני קמכוין ואנן ניקום ונקנסי עיי"ש. אשר מפ"ז לפענ"ד אין למחות ביד עושי מצוה בשמחה כשביד כבוד התורה. וד' יהי' בעזרם.

והנני הדר"ש.

כאשר הגיעני השי"ת לימי חנוכה תרמ"ג, נסתפקתי עתה אם מותר להדליק נר חנוכה משמן של שביעית לפני הביעור או שכבר עבר זמן הביעור. והנה קודם הביעור יש לדון למ"ד דאסור להשתמש לאורה, דהו"ל כעין ביטול מ"ע דלאכלה דילפינן מינה שלא הותר רק לצורך הנאת הגוף כל מין למה שהוא עומד, משא"כ להשתמש בה בדבר שנאסר ע"י ואף שהוא מדרבנן, הנה כה"ג נעשה מדרבנן דאורייתא, וכעין מ"ש המשל"מ פ"ז מהל' תרומות. ולא ידמי לאתרוג שאינו נאסר אלא לזמן מצותו ואח"כ חזר והותר, משא"כ בשמן שנכלה מן העולם. וגם למ"ד שמוותר להשתמש לאורה, הנה לשיטת הסוברים דמותר השמן מנר חנוכה שנשאר מהשיעור עושה לו מדורה ושורפו, הו"ל כעין ההיא דבכורות (דף י"ב) דבעי למימר דעיסת שביעית פטורה מן החלה משום דאי איטמי בת שריפה היא ורחמנא אמר לאכלה ולא לשריפה, וה"נ כיון דאי מיתותר בת שריפה היא כו'. אשר ע"כ נראה דיש למנוע מזה. וגם לאחר זמן הביעור לשיטת הרמב"ם ז"ל פ"ז דמצותן בשריפה, אפשר דלא דמי לשמן שריפה המבואר בירושלמי דמותר לנר חנוכה, דהתם התירה התורה בפירוש ההנאה בשעת הביעור ומשו"ה ליכא חששא דרוצה בקיומו בזמן השיעור של הדלקת נ"ח, משא"כ בשאר נשרפין אם ירצה לצאת בהן ידי מצות נ"ח על כרחך יהי' ניחא לי' בזמן השיעור של מצות נ"ח שיהי' נדלק, וזהו היפך מרצון התורה שציותה לבער במקדש האפשרי. ועיי' בעירובין (דף ע"ח:) בסולם של אשירה ניחא לי' דלינטר כו'. ויש להסביר בזה דברי שו"ת שער אפרים ז"ל ואכ"מ.

ספר

שו"ת

שואל ומשיב

מהדורא תליתאה

מכבוד ערך הכבוד הגדול הנפורקים השכבתיג כגד ישראל וסדרו טוסילתח דיתוסק מוסי יוסק
שארל הלוי נאטאנוואדן זלסיט סאבריק לכוז והגיל .

חלק ראשון

שוואר ומשיב סימן שפן שפח שפט מהדורא תליתאה סו

די בעתול זקק לא שיד זרה אבל לענין הלוא שבו ודאי עובר חף בעמדות וסוף קוץ לענין חייב ולכן אין חובל בעמדות וכעין זה כתב המחבר דאף שכתבתי קרקעות מלוכה אבל הלוא שיד זרה עייש בעמדי קיי רביז ויהי לענין מרעותו ועייש דענדל דאין חובל לערותו לענין שאלה להמיר אבל לאו דאנחא שיד זרה - אנטע עדיין קאם דליב חכמי לריך לעמנדא צריכה וזל לענין דיהי לא הניהק לעשה וליל דלא שיד לומר שלכך כתבנא חסודה הלוא צריכה וזל כדי שלא ילקח ויהי חיק לעשה דעמדי זה לא מלינו טכחוב הלוא כדי שלא יהי לאו ווי - עור כרחה לי דבר חדש דנהא סתעם דאין חובל להלו כדי שלא יהי לאו ווי - עור כרחה לי דבר חדש דנהא דלאו דע דקמחיל ולפי צמרותו דמקד דורחיל אין מקפיד דנקח זה וילוי ידע הוה מחיל דנקח אי אפשר לרקוד בערותו איכ לא שיד מחילה דלימו למייד יאוש שלא ינועה הוה יאוש גם כן ואף למייד דלא הוה יאוש כבר כתב השיד בפי עמיה דבר דבגמח חס היה יודע לא הוה מחילה הוה דלא הוה יאוש אבל כל דבגמח היה מחילה חף בשלבי ידע מחילה עייש וליב חובל חן קמדי דהוה דפערות לא ענדק חלעם איכ היה יאוש וזהו צמח לחמר דגלחה חסיס קמדי חובל דמחיל מעום דלא ידע דקא מחיל אבל להקמדי דההוה חקרה להומו חף ידיע ומחיל כמו ריבה איכ גם בערותו היה חובל ועמדי ומקס דויק :

די בעתול זקק לא שיד זרה אבל לענין הלוא שבו ודאי עובר חף בעמדות וסוף קוץ לענין חייב ולכן אין חובל בעמדות וכעין זה כתב המחבר דאף שכתבתי קרקעות מלוכה אבל הלוא שיד זרה עייש בעמדי קיי רביז ויהי לענין מרעותו ועייש דענדל דאין חובל לערותו לענין שאלה להמיר אבל לאו דאנחא שיד זרה - אנטע עדיין קאם דליב חכמי לריך לעמנדא צריכה וזל לענין דיהי לא הניהק לעשה וליל דלא שיד לומר שלכך כתבנא חסודה הלוא צריכה וזל כדי שלא ילקח ויהי חיק לעשה דעמדי זה לא מלינו טכחוב הלוא כדי שלא יהי לאו ווי - עור כרחה לי דבר חדש דנהא סתעם דאין חובל להלו כדי שלא יהי לאו ווי - עור כרחה לי דבר חדש דנהא דלאו דע דקמחיל ולפי צמרותו דמקד דורחיל אין מקפיד דנקח זה וילוי ידע הוה מחיל דנקח אי אפשר לרקוד בערותו איכ לא שיד מחילה דלימו למייד יאוש שלא ינועה הוה יאוש גם כן ואף למייד דלא הוה יאוש כבר כתב השיד בפי עמיה דבר דבגמח חס היה יודע לא הוה מחילה הוה דלא הוה יאוש אבל כל דבגמח היה מחילה חף בשלבי ידע מחילה עייש וליב חובל חן קמדי דהוה דפערות לא ענדק חלעם איכ היה יאוש וזהו צמח לחמר דגלחה חסיס קמדי חובל דמחיל מעום דלא ידע דקא מחיל אבל להקמדי דההוה חקרה להומו חף ידיע ומחיל כמו ריבה איכ גם בערותו היה חובל ועמדי ומקס דויק :

סימני רחא
מינו חלי
זיק רחא
ס העיקר
ס סתעם
ל לענין זה
אן עונן
זנע כלל
ווס דאין
ל בפענדי
ת הסיק
ע עייש
יס לקני
ח בשלבי
ת הסיק
יד לומר
זה לא
הפקעה
ס בערות
דבערות
[קמדי]
לחס כמן
הסקוד
ן שיהי
זל היה
י דחס
י בענה
: מחסרי
: רחאון
: זבלחיה
לנו חמר
לבער
העביס
ס עביס
לס עייש
לכאמדי
ט לענין
סאמס
יין פמדי

תשובה שפט

תשובה שפט

היה אללי הרב המופלג מוה' חיים קנעליר כי והלוא זי בהא דלמור עיירובין דף למיד מחסיהן דלא כביש וכו' והקשה מה קאמר הא צייס דנקוס צייס אינו משנה ומלי קיל - והטעמי כיון דרבי קנע דבעי דביש דמסמיהו דלישראל דמולין זה דלא כביש ואיכ שוב לא שיד לומר דביש דנקוס צייס אינה משנה דהא חזינן דרבי הביא דרבי סמוכין לענין ישראל דמולין דלא כביש איכ שוב דפיר אור לימא דלא כביש ודויק - עור הקסא דרשי דמסכה כחז מערבין לומר דבין היינו עירובי חמויין ולמה לא כתב דעירובי חמויין והטעמו דלפשר דלא חסירי רק בעימ' דהוא מלה וזל בעימ' דמירא מלה ולא חסירי דזה לערב על הנזי דין - והנה נכחמק חס מערבין לבייר דין כגון שטרך נו לטחוח יין שחמיה וכדומה אי מוחר לבייר דין דהא כבישאל על נזירה שוב אין מלה - והטעמי כיון דכל כנה דלא שאל יש מלה וכל דיש לו כח לשאל שוב הוה מקרי רחוי חף דלמר שישאל שוב חל לי ליה דבר מלה וכל נוקוס כל כנה דהוא עור כור מקרי רחוי כיון דיש לו כח לשאל - עור הקסא דרף כיר דמסי' דיה לא אמרן שכחבו דלין קמדי טיהי' שגס חלוקיין דגלשה משאויין ועיי' הקשה מהוקי דף כיו דיה קרפס שכחבו איכ דיה סאחיס ליס' רק יותר עייש שנים דממנד אבל דממנד פרוח מניה סאחיס שרי עייש ופי עייש ולפי' שוב יהי' שגס חילוקיין לענין יותר מניה סאחיס והטעמו דלפשר דממנד דממנד יחד מניה סאחיס לא ערף מניה סאחיס ודויק היעז :

בקירושיין

דף קיי עייש חלל מנחה כהן פרוטה לעפחחו ואמר הרי את ונקדשה לי לאחר שאלה המהרדך הי דהוה קירושין בלמודי זמח דמנה חרכי' כי קיי' צי' שלח קיל דהא הוה בירד דאיסור דהא אסור לכתור שפחחו וענד על לעילס דהס מעבודו וצירו דאיסור לא לארובין ויבגמח דעמנא דמקור משום דמקור לעשות ייחא לענד וכלאן ומסחררה לקדשה ואינו עושה לענוד השפחה וברולי שרי ובענין עייש הקרובים בני יאח דמחר ענדו לשלמו לעשרה דהיבא בעונה מזה לא שיד לעלס דהס מעבודו ומייש כח דעושה מלה ומקדשה לנפשו - וזנה יבגמח לכון עייש ההספות בהא דלמור חסיס כיו' דצירו דברשה בירד לקדשה דמניה וקאו אנחי לא משיי גם כן ובענין חס' שפיר דחס לא מרל להסקד שוב ענד על לעלס דהס מעבודו ולא הוה צירו דענד עניה ולא עשה המלה ושוב לא חל המסחר ודויק - והנה כגוף דרבי קיי רמ' והסתרו דמנורי יד שאל סס דקד' רעיי בני הא להעצור חפלה דסס מנזר דאף דעושה לא דבעיל הנחה ענד על לא המס עייש חייש זנה לחלו ואינו לפני כנה - ואורחן בהאי ענינא מנורי להזכיר חייש הנחי' יש פרק הסערוכות דכתיב בהא דקדש דוד צמחא ערלות פלמחים ואמרו דמקדשה דף כיה דחי' ללכ' ולמנורי והקשה דרבי מה גוי אסור דמנחה - ומנורי זנה דכיון דמנורי חפלה דגם ונה עכריס מעמל ומענדי ההפלה דכתיב לא עקדי סנחה ונפרט שקדס זה חסה ועושה מלה ועיי' עיי' דף קיי עיי' יאח דמסופוס סס ודויק :

תשובה שפט

בקירושיין דף קיי עייש חלל מנחה כהן פרוטה לעפחחו ואמר הרי את ונקדשה לי לאחר שאלה המהרדך הי דהוה קירושין בלמודי זמח דמנה חרכי' כי קיי' צי' שלח קיל דהא הוה בירד דאיסור דהא אסור לכתור שפחחו וענד על לעילס דהס מעבודו וצירו דאיסור לא לארובין ויבגמח דעמנא דמקור משום דמקור לעשות ייחא לענד וכלאן ומסחררה לקדשה ואינו עושה לענוד השפחה וברולי שרי ובענין עייש הקרובים בני יאח דמחר ענדו לשלמו לעשרה דהיבא בעונה מזה לא שיד לעלס דהס מעבודו ומייש כח דעושה מלה ומקדשה לנפשו - וזנה יבגמח לכון עייש ההספות בהא דלמור חסיס כיו' דצירו דברשה בירד לקדשה דמניה וקאו אנחי לא משיי גם כן ובענין חס' שפיר דחס לא מרל להסקד שוב ענד על לעלס דהס מעבודו ולא הוה צירו דענד עניה ולא עשה המלה ושוב לא חל המסחר ודויק - והנה כגוף דרבי קיי רמ' והסתרו דמנורי יד שאל סס דקד' רעיי בני הא להעצור חפלה דסס מנזר דאף דעושה לא דבעיל הנחה ענד על לא המס עייש חייש זנה לחלו ואינו לפני כנה - ואורחן בהאי ענינא מנורי להזכיר חייש הנחי' יש פרק הסערוכות דכתיב בהא דקדש דוד צמחא ערלות פלמחים ואמרו דמקדשה דף כיה דחי' ללכ' ולמנורי והקשה דרבי מה גוי אסור דמנחה - ומנורי זנה דכיון דמנורי חפלה דגם ונה עכריס מעמל ומענדי ההפלה דכתיב לא עקדי סנחה ונפרט שקדס זה חסה ועושה מלה ועיי' עיי' דף קיי עיי' יאח דמסופוס סס ודויק :

תשובה שפט

תשובה שפט אללי הרב המופלג מוה' חיים קנעליר כי והלוא זי בהא דלמור עיירובין דף למיד מחסיהן דלא כביש וכו' והקשה מה קאמר הא צייס דנקוס צייס אינו משנה ומלי קיל - והטעמי כיון דרבי קנע דבעי דביש דביש דמסמיהו דלישראל דמולין זה דלא כביש ואיכ שוב לא שיד לומר דביש דנקוס צייס אינה משנה דהא חזינן דרבי הביא דרבי סמוכין לענין ישראל דמולין דלא כביש איכ שוב דפיר אור לימא דלא כביש ודויק - עור הקסא דרשי דמסכה כחז מערבין לומר דבין היינו עירובי חמויין ולמה לא כתב דעירובי חמויין והטעמו דלפשר דלא חסירי רק בעימ' דהוא מלה וזל בעימ' דמירא מלה ולא חסירי דזה לערב על הנזי דין - והנה נכחמק חס מערבין לבייר דין כגון שטרך נו לטחוח יין שחמיה וכדומה אי מוחר לבייר דין דהא כבישאל על נזירה שוב אין מלה - והטעמי כיון דכל כנה דלא שאל יש מלה וכל דיש לו כח לשאל שוב הוה מקרי רחוי חף דלמר שישאל שוב חל לי ליה דבר מלה וכל נוקוס כל כנה דהוא עור כור מקרי רחוי כיון דיש לו כח לשאל - עור הקסא דרף כיר דמסי' דיה לא אמרן שכחבו דלין קמדי טיהי' שגס חלוקיין דגלשה משאויין ועיי' הקשה מהוקי דף כיו דיה קרפס שכחבו איכ דיה סאחיס ליס' רק יותר עייש שנים דממנד אבל דממנד פרוח מניה סאחיס שרי עייש ופי עייש ולפי' שוב יהי' שגס חילוקיין לענין יותר מניה סאחיס והטעמו דלפשר דממנד דממנד יחד מניה סאחיס לא ערף מניה סאחיס ודויק היעז :

תשובה שפט

בקירושיין דף קיי עייש חלל מנחה כהן פרוטה לעפחחו ואמר הרי את ונקדשה לי לאחר שאלה המהרדך הי דהוה קירושין בלמודי זמח דמנה חרכי' כי קיי' צי' שלח קיל דהא הוה בירד דאיסור דהא אסור לכתור שפחחו וענד על לעילס דהס מעבודו וצירו דאיסור לא לארובין ויבגמח דעמנא דמקור משום דמקור לעשות ייחא לענד וכלאן ומסחררה לקדשה ואינו עושה לענוד השפחה וברולי שרי ובענין עייש הקרובים בני יאח דמחר ענדו לשלמו לעשרה דהיבא בעונה מזה לא שיד לעלס דהס מעבודו ומייש כח דעושה מלה ומקדשה לנפשו - וזנה יבגמח לכון עייש ההספות בהא דלמור חסיס כיו' דצירו דברשה בירד לקדשה דמניה וקאו אנחי לא משיי גם כן ובענין חס' שפיר דחס לא מרל להסקד שוב ענד על לעלס דהס מעבודו ולא הוה צירו דענד עניה ולא עשה המלה ושוב לא חל המסחר ודויק - והנה כגוף דרבי קיי רמ' והסתרו דמנורי יד שאל סס דקד' רעיי בני הא להעצור חפלה דסס מנזר דאף דעושה לא דבעיל הנחה ענד על לא המס עייש חייש זנה לחלו ואינו לפני כנה - ואורחן בהאי ענינא מנורי להזכיר חייש הנחי' יש פרק הסערוכות דכתיב בהא דקדש דוד צמחא ערלות פלמחים ואמרו דמקדשה דף כיה דחי' ללכ' ולמנורי והקשה דרבי מה גוי אסור דמנחה - ומנורי זנה דכיון דמנורי חפלה דגם ונה עכריס מעמל ומענדי ההפלה דכתיב לא עקדי סנחה ונפרט שקדס זה חסה ועושה מלה ועיי' עיי' דף קיי עיי' יאח דמסופוס סס ודויק :

תשובה שפט

תשובה שפט אללי הרב המופלג מוה' חיים קנעליר כי והלוא זי בהא דלמור עיירובין דף למיד מחסיהן דלא כביש וכו' והקשה מה קאמר הא צייס דנקוס צייס אינו משנה ומלי קיל - והטעמי כיון דרבי קנע דבעי דביש דביש דמסמיהו דלישראל דמולין זה דלא כביש ואיכ שוב לא שיד לומר דביש דנקוס צייס אינה משנה דהא חזינן דרבי הביא דרבי סמוכין לענין ישראל דמולין דלא כביש איכ שוב דפיר אור לימא דלא כביש ודויק - עור הקסא דרשי דמסכה כחז מערבין לומר דבין היינו עירובי חמויין ולמה לא כתב דעירובי חמויין והטעמו דלפשר דלא חסירי רק בעימ' דהוא מלה וזל בעימ' דמירא מלה ולא חסירי דזה לערב על הנזי דין - והנה נכחמק חס מערבין לבייר דין כגון שטרך נו לטחוח יין שחמיה וכדומה אי מוחר לבייר דין דהא כבישאל על נזירה שוב אין מלה - והטעמי כיון דכל כנה דלא שאל יש מלה וכל דיש לו כח לשאל שוב הוה מקרי רחוי חף דלמר שישאל שוב חל לי ליה דבר מלה וכל נוקוס כל כנה דהוא עור כור מקרי רחוי כיון דיש לו כח לשאל - עור הקסא דרף כיר דמסי' דיה לא אמרן שכחבו דלין קמדי טיהי' שגס חלוקיין דגלשה משאויין ועיי' הקשה מהוקי דף כיו דיה קרפס שכחבו איכ דיה סאחיס ליס' רק יותר עייש שנים דממנד אבל דממנד פרוח מניה סאחיס שרי עייש ופי עייש ולפי' שוב יהי' שגס חילוקיין לענין יותר מניה סאחיס והטעמו דלפשר דממנד דממנד יחד מניה סאחיס לא ערף מניה סאחיס ודויק היעז :

תשובה שפט

תשובה שפט אללי הרב המופלג מוה' חיים קנעליר כי והלוא זי בהא דלמור עיירובין דף למיד מחסיהן דלא כביש וכו' והקשה מה קאמר הא צייס דנקוס צייס אינו משנה ומלי קיל - והטעמי כיון דרבי קנע דבעי דביש דביש דמסמיהו דלישראל דמולין זה דלא כביש ואיכ שוב לא שיד לומר דביש דנקוס צייס אינה משנה דהא חזינן דרבי הביא דרבי סמוכין לענין ישראל דמולין דלא כביש איכ שוב דפיר אור לימא דלא כביש ודויק - עור הקסא דרשי דמסכה כחז מערבין לומר דבין היינו עירובי חמויין ולמה לא כתב דעירובי חמויין והטעמו דלפשר דלא חסירי רק בעימ' דהוא מלה וזל בעימ' דמירא מלה ולא חסירי דזה לערב על הנזי דין - והנה נכחמק חס מערבין לבייר דין כגון שטרך נו לטחוח יין שחמיה וכדומה אי מוחר לבייר דין דהא כבישאל על נזירה שוב אין מלה - והטעמי כיון דכל כנה דלא שאל יש מלה וכל דיש לו כח לשאל שוב הוה מקרי רחוי חף דלמר שישאל שוב חל לי ליה דבר מלה וכל נוקוס כל כנה דהוא עור כור מקרי רחוי כיון דיש לו כח לשאל - עור הקסא דרף כיר דמסי' דיה לא אמרן שכחבו דלין קמדי טיהי' שגס חלוקיין דגלשה משאויין ועיי' הקשה מהוקי דף כיו דיה קרפס שכחבו איכ דיה סאחיס ליס' רק יותר עייש שנים דממנד אבל דממנד פרוח מניה סאחיס שרי עייש ופי עייש ולפי' שוב יהי' שגס חילוקיין לענין יותר מניה סאחיס והטעמו דלפשר דממנד דממנד יחד מניה סאחיס לא ערף מניה סאחיס ודויק היעז :

תשובה שפט

תשובה שפט אללי הרב המופלג מוה' חיים קנעליר כי והלוא זי בהא דלמור עיירובין דף למיד מחסיהן דלא כביש וכו' והקשה מה קאמר הא צייס דנקוס צייס אינו משנה ומלי קיל - והטעמי כיון דרבי קנע דבעי דביש דביש דמסמיהו דלישראל דמולין זה דלא כביש ואיכ שוב לא שיד לומר דביש דנקוס צייס אינה משנה דהא חזינן דרבי הביא דרבי סמוכין לענין ישראל דמולין דלא כביש איכ שוב דפיר אור לימא דלא כביש ודויק - עור הקסא דרשי דמסכה כחז מערבין לומר דבין היינו עירובי חמויין ולמה לא כתב דעירובי חמויין והטעמו דלפשר דלא חסירי רק בעימ' דהוא מלה וזל בעימ' דמירא מלה ולא חסירי דזה לערב על הנזי דין - והנה נכחמק חס מערבין לבייר דין כגון שטרך נו לטחוח יין שחמיה וכדומה אי מוחר לבייר דין דהא כבישאל על נזירה שוב אין מלה - והטעמי כיון דכל כנה דלא שאל יש מלה וכל דיש לו כח לשאל שוב הוה מקרי רחוי חף דלמר שישאל שוב חל לי ליה דבר מלה וכל נוקוס כל כנה דהוא עור כור מקרי רחוי כיון דיש לו כח לשאל - עור הקסא דרף כיר דמסי' דיה לא אמרן שכחבו דלין קמדי טיהי' שגס חלוקיין דגלשה משאויין ועיי' הקשה מהוקי דף כיו דיה קרפס שכחבו איכ דיה סאחיס ליס' רק יותר עייש שנים דממנד אבל דממנד פרוח מניה סאחיס שרי עייש ופי עייש ולפי' שוב יהי' שגס חילוקיין לענין יותר מניה סאחיס והטעמו דלפשר דממנד דממנד יחד מניה סאחיס לא ערף מניה סאחיס ודויק היעז :

לחמיס
הלכות
דמקנן
הסדה
צמירי
אי דלאו
י ועייש
ו חסי
ז חסי
ז חסי
י עייש
ל בפענדי
וכי עיי
ה דלא
ס דחס
ז עקנה
זן לריך
ח קיל
י ועעשה
צריכה
פי עייש
צריכה
ס כמו
ז דוח
ומייס

ספר

שאלות ותשובות

בר ליואי

מהדורא תנינא: חלק או"ח. וי"ד.

וואת הברכה אשר השאיר אחריו, מיום כלות הדפוס מבר ליואי מהד"ק, עד יום אשר חשכו מאורות, ה"ה השו"ת אשר השיב לשואליו ומבקשיו דבר ה' זו הלכה, מכ"ק מוח"ז המאיר לארץ ולדרים, בחבוריו היקרים, ויהי ה' אלקיו עמו, הרב הרבנים, גאון חנאוני, שר התורה, מופה"ד מדנא ורבנא רבינו ר' משולם ישי"כר הלוי איש הורוויטץ זצלה"ה האב"ד דפ"ק סטאניסלאב והגליל: ונלוה אליו קונטרס: שו"ת

פני אר"י

מכבוד מרושת אביו הגאון הקדוש א"א נורא מרן רבינו ר' אר"י ליבש הלוי זצלה"ה האב"ד פה"ק סטאניסלאב והגליל בן הגה"ק ר' אלעזר בהגה"ק קוה"ק יחיד בדורו, הכימא דיהודאי, כחד מדרא קדמא, א"א רבינו ר' יצחק הלוי הורוויטץ זצלה"ה האב"ד פה"ק האמבורג והגליל, ולמעלה בקודש גאוני עולם דור אחר דור נ"ע, עם הגדות: מאת המוציא לאור נכד המחבר, כאשר בהקדמתו ידבר:

ולשליטת הפארת, נועם המחברת, הצנתי בראש האמור קונטרס: רועני ישראל כולל אפרים נעטיב, כנים ונאמנים, עינים מאירים, ששוכצום בסטורים, והיא תולדות וקורות ימי חייהם ואבנותיהם, ואבות אבותיהם, אשר פעל מעלו בויסי קדם בישיהם, כזנב זאת זכרון בסטרי, ושים באוני ישרון באסרי ששה, הקים בעט ברזל ועושה, לערו עד למוכרת, מוקיניו המחברים הגה"ק הנ"ל נבני"ם וכותם נאנאם וקדושתם, יבן עליו נכדום, אשר היבה עאלתי וינעזי בסרורו הסי הגובחי לסדרו כפדר נבון ובנייר יפה, ומעתה אפיל תחנה, לפני שובן מעונה, חלק עבודתי, אוכה לישב על התורה והעבודה ברחבה ולהתבדך בברכה וישועה שליטה כאות ועיתות עבר לעבדי ה' הקי משה בערנער הדופיק בלאאמ"ד הגאון החסיד המפורסם מוהר"י ב שלישיא האב"ד בכמה קהילות גדולות, וחתן בן המחבר היה הרב הגאון הגדול המוב ומטיב מיה יוסף הלוי איש הורוויטץ ז"ל האב"ד פה"ק אסציא ולכסוף יסיו פה"ק סטאניסלאב יע"א.

נדפס מחדש שנת תש"ן לפ"ק

הוצאת

תורה אור

ברוקלין ניו יארק

ראה . לפלוגי מים צו וטהה ל צניח אמקוס זיחלקו ל אחד עהחכו וכמישו ים עב אינע זמעון עמורה ר ח"ט ר חס וסכיד נטשע זקף ונחא זמון זקני ז ציד לוקק והכלל זסוף אפר זכור ימות זוכר עלז טיש זרע זנס זמר זיק

קטיו שלו דלכא ילף בסיס חולין למקול טריפה בשעיר
המשתלח ומטעם שאין הגורל קובע חלל צדאי לשם ולא
מקרא דיעוד חי כדי להוכיח מימי' דלחלין צמר רובא.
דאלו הוי ילפינן מקרא דיעוד חי דהוה הוי עד שעת
אם מנאלא כשר מהכי חוקת כשרות שלו גם לשעיר
המשתלח כדי שלא להוליח מחוקת כשרות שלו להקדשה
ולא מטעם דלחלין צמר רובא. לכן מוכח השיע' לומר
כקדרא דחין הגורל קובע חלל צדאי לשם. ומנאל
דגם בהגבלה צעיק קטיו' כשר. ומנא ידעינן בשעת
הגבלה. ועי' מוס' דלחלין צמר רובא כמי' דרויק. ומחמת
אינן לילה לא אוכל להאריך יותר. איך אוהבו חותמו
דריש צהייר הכותב צקליר מנחן ומטעם הכיל :

הק' משולם יששכר הכהני איש הורוויטין
החפסיק הכיל :

סימן יד

לכבוד ידידי הרב המהרי"ג החפ"צ ווי' שלמה
מעדהר כ"י מנין דק' זאבליטוב :

מאפס הפתאי אי אפשר לי להאריך ונקיטכא יד בקלירות
הלאור הנענע להלכה. בדבר שאלתו אם כל אי
יכול לכהוב. זאת אחת צמול המועד בקיום הקשר. וכלה
לאקור ולדמות למילא בשעת. זה אינו דש' כל אחד עושה
איסור חיוב קקילה צמילול בשנת. חלל צמיר ליכא חיוב
שנת מן ההורה. רק בכוחו שתי אחריות רבא כשבוטח
כל אי אוח' אהיה ליכא חיוב קקילה כמנואר בשנת דף
כ"י ע"כ ועיקר חיוב איסור שנת הוא באיש האחרון
שמשלים הקשר צמות האחרון כמנואר טס. ובאין קשר
הורה אחרת מותר להשלים כמנואר בשעת א"ח כ"י
תקומיה. ובפרט שאלו האנשים אינם סופרים הוי רק
מעשה הדיוט לבן צודאי מותרים לעשות כן בזה"ע :
ובדבר הקטן שאלו כודע לו שמת אביו עד שבעה
גדול פטור מלהתחבל כלל לאשר לא כדאה
מהחלה להתחבל שוב גם אח"כ פטור מלהתחבל. ונה"ל
ידיעתו. העיקר חלוי צאם ה"י ראוי צמון האצילות
להתחבל. ועי' סנדרין דף ע"ז ע"כ כך הוהיל והקרוצים
לא כראו להתחבל על הרגוי ציד לבן פטורין להתחבל
עוד. וצודאי גם אם להקרוצים אחר קבורה פטורים כי
אין הדבר חלוי צדיעה. רק העיקר הוא אם פעם אי חל
החיוב בשעת המקרה ד"ל חי' :

איך הק' משולם יששכר הלוי איש
הורוויטין החפסיק הכיל :

סימן טו

כ"ה יום ד' ו' ד"ה ארז חלני טה' טה' טה' טה' :

שיבוטים לכבוד הרב המהרי"ג החפ"צ ו' השכל
כשית משה אהרן חפ"ק
פאקשאן צמדינת דאמצייען :

בדבר שאלתו שמויה אחד הורה שנתח' לילך חון להחוס
צדיע שני ככל צעיק אפילו יותר מי"ב וייל לנול דינוק
שחל שמימי שבו בשנת והניהל ההלכה עיד עם שני אנשים
והלכו יחד צדיע שני על המילה קטיו' בשנת. ובתיה
זוח על המורה שהורה להגיד מנחה טעמים שצויר

הגיה

צמכתו. ויפה כיון צוח שהורה שלא כהלכה לצמות המועדות
כאשר אצאר :

תשובה צמרת כל י' לחקור גם אם יום השמיני חל
צדיע שני. אם י' לא להקל לילך חון לחוס
פחות מי"ב מיל. הן צכה"ט י' למנולא ל' להקל. אף
שהוא כמכשירי מילה. ומכשירי מילה אי' דוחה יו"ט. זהו
רק צמלכסה דאורייתא. ואנכס צמלכסה שאינה אקורה רק
מטעם שנות דרבנן י' להחיר. הוהיל דיוק הוהילה דוחה
יו"ט גם השנות מותר. ואף דמשמע מטעם שירובין דף
ק"ה דקאמר השיע' ולא שאני לך צין שנות דחית צ"י
מעשה לשנות וכו' ר"ל. רק עי' כרי שהוא אחרת צמלכסה
מותר שנות גבי מילה. חלל צמיראל גופא שהוא שנות
דחית צ"י מעשה העמידו דצריסה לאקור אפי' גבי מילה
דחית צ"י כרת. זהו רק בשנת. חלל צדיע קקיל מותר
דאמרינן שפי' הוהיל דיוק הוהילה דוחה יו"ט גם השנות
דמכשירין דח. כדמשמע מדברי החוק' בשנת דף קכ"ד
צדיה ה' ר"א וכו' שכתבו ה' דקאמר השיע' צמגלה ה'
לענין מכשירי ח"כ זה ה' שוויין הוא רק צמילי דאורייתא
שנת וריע שוויין לענין מכשירין. חלל לא לענין וייל
דרבנן היינו שנות. דבשנות קיל יו"ט משנת אף לענין
מכשירין כ"י צחין לחוס שהוא פתית מי"ב מיל :

אבל צמקן זה שפ"ק י"ב מיל שהוא דאורייתא לדעת
החוק' חגיגה דף י"ז ע"כ דיה דכתוב וכו' צכה"ט
ודאי שנת וריע שוויין לאקור מכשירין חליצא דכ"ע צדיע
כמו בשנת ואפילו צדיע שני שהיה דרבנן עכ"ל צמכשירי מילה
לשנות מנלכסה דאורייתא אף צדיע שני אקור ורק בשנות
דרבנן גבי מכשירין י' להקל צדיע שני משנת כדברי
החוק' שנת הכיל. חלל לעשות צמכשירין מנלכסה דאורייתא
ודאי אקור צדיע שני כמו צמאשן דאמרינן צוח כל
דסיקין רבנן כעין דאורייתא חיון שכן מוכח מני' נדרתי
החוק' ציק דף פ' ע"כ דיה חומר לכברי וכו' שטר' לדיק
מדברי צדיע שנות מותר לברוח ע"ש ולעשות צמל לאחזול
צדיע שני אפילו עי' ישראל קיו ומנח. ודחי טס דחין
רא"י ומנח דליכא כבוד הצרות ע"ש. חלל צדיע שני
אקור לברוח ע"ש ולעשות צמל קדיא מכשירי מילה
ואינו דוחה יו"ט אפילו עי' שני. ואי אחרת יו"ט שני
הי' כמו שאר דרבנן. הלא כבר הבאתי לעיל מדברי החוק'
שנת דף קכ"ד דלגבי מכשירין צאיסור דרבנן קיל יו"ט
משנת והיל' למעשרי לברוח ע"ש ולעשות צמל צדיע
שני אע"כ דיו"ט שני שווייהו רבנן כעין יו"ט ראשון שהוא
דאורייתא ואין מכשירי מילה דוחה יו"ט שני צמלכסה
דאורייתא :

ועוד רא"י לזה נדרתי השיע' פתחים ד' מ"ז דנקטס
על רב חקרא דקצר טורכי שנת כעשה צדיע והאי
צרייתא דלחם הפנים נאכל לתשעה ולעשרה ולאחד עשר
לא פחות ולא יותר וכו' לפי שאינו דוחה לא חת הקצת
ולא יו"ט לפיכך צמני ימים טובים של ריה נאכל לאחד
עשר. ואי אונרת טורכי שנת כעשה צדיע אי' חי' חלל
שנות. ואמאי לא דחי יו"ט ה' אף שנות צמקדש ע"כ.
וקשה ה' אפילו אי חין טורכי שנת כעשה צדיע אכתי
הקשה האף משבחת י"א חלל לא נשו שני ימים טובים
של ריה רק אם לא צאו עדים עד העונה כ"א אחר
חלות טהיגין אותו היום קודש ולמחר קדש. ואי' אי
אמרינן ה' דתיקון רבנן יו"ט שני הוי שנות כרי לא
משבחת אחד עשר. דהא חס לא חלל עד העונה יכול
לאפות צו צי' אחר חלות (') דשגל צאו רק אחר
מנחה

הגיה
(*) עי' עי' ח"ס תויר' כ"י ר"י : לענין מילה שלגבי אי דוחה יו"ט של גלות שנת צמני צמני צמני שנת צמני שנת צמני
מקוציא זו דחיתו דוחה יו"ט מני' רש"י פתחים טס דיה צדיע של ריה דקוף דבנות לתה"פ
ליה יו"ט צ' של גלות עכ"ל משמע שאם ה"י אפשר קטיו' יו"ט של גלות כמו שאינו דוחה יו"ט אי כך אינו דוחה
יו"ט

יו"ט חס' לא
הוא קודם
רק שנות
מיקרי שני

הוצא

דעלמא כ
צמלות וי'
יותר מי'
דכלאה
לילך צ"י
יו"ט שני
תקוקה ה'
פסי

הק' מי'

שאלו

היו"ט
תשובו

חיו"ט כ'
צמ"ט. ה'

אמנם

מנו צ"ח
לא קטיו'
חוללה. ו'
המלכסה
שערו ה'
הכך ל'כ
לא ה"י צ'
היקדש כ'
הפילין ש'
צמח"ס ד'
חקר צמ'
אי'ם ככל
צמירוס ד'
מטעם יח'

יו"ט צ'
דחרי יו"ט
דנקדשין

(א) הכה
מהל
הס צמל'
מו"ט צמ'
דחס צמל'
צמני' וי'
אי' הפילין
הכמ"ס ה'

דקיי"ל שאם חילק גג של חית ועשאן לשני זיינין שחייב עלה (מג"א סק"ז, וחי' רע"א אר"ח סי' ל"ב, ושור"ת רע"א סי' כ"א), והטעם כ' בר"ן ובמרדכי ובאו"ז ובספר התרומה (הל' גיטין) דאף דלענין סת"ם לא מיקרי כתב (דהוי חק תוכות) מ"מ לענין שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה וחייב (וכיון שמתכוון לעשות אותיות אין קפידא באיזה אופן נעשו, רק שעל ידו וע"י מעשיו יהיו נעשין), וכן האריך בס' טל אורות שם (ע' שפ"ה), וכ"כ בבה"ל (סוד"ה שעל הקלף, ושיטת הרשב"א דגם בשבת פטור על כתיבת חק תוכות (אלא דס"ל דהמחלק ח' ועשאן לב' זיינין לא חשיב חק תוכות אלא כמפריד ב' אותיות שנדבקו) הוא שיטה יחידאי), ועשו"ת אבני נזר (סי' ר"ז) דהוא תולדה דכותב.

אבל אם אינה צורה אמיתית רק שהילדים מכנים שם לצורה זו שהוא ספינה, אינו ככלל הצר צורה, וע"ע בסימן שלאחר זה.

★

סימן ע"ה

שאלה 76 - האם למלאות צורת אות או תמונה שבתוך "קאלערינג בוק" הוא איסור תורה.

תשובה - יש מקום לומר שאינו אלא מדרבנן, לכאורה אף שהאות או הצורה ניכר מבלי שימלא כתוכו כדיו או בצבע [והעושה זאת פשוט דחייב וכן ראית בס' תולדות שמואל (הכותב, סי' ס"ז) שאלו שיש להם דפוסים שונים מכל מיני ציורים וחזותמים ציורים אלו על הכותל או על הבגד ואח"כ צובעים בתוכו או דוקמים אותו כפי ציור הדפוסים שנחתם עליה חייב משום צר צורה דהוא תולדה דכותב], מ"מ אכתי י"ל דגם המילוי הוא ג"כ חיוב לעצמו, מיהו

יתכן לחלק ולומר דמאחר שכבר נחשב ככתב שוב אין בהמילוי חיוב כתיבה.

ומלפנים היה נוהגין בכמה מקומות לעשות בחוה"מ סיום כתיבת ס"ת (ואח"כ להכניסו בחוה"מ לביהכ"נ) וכמה אחרונים התריעו על זה דהא כתיבה זו אינו לצורך המועד, שהרי יש להם ס"ת אחרת לקרות מתוכה (ע' ערוה"ש סי' תקמ"ה ס"ה), אבל כמה אחרונים כתבו ליישב המנהג מאחר שמלפני המועד הסופר עושה צורות האות אלא שאינו ממלא את האות מבפנים ובחוה"מ האנשים רק ממלאין דיו בתוך צורות האותיות, ע' בשור"ת בית יצחק (יו"ד ח"ב בקר"א סי' כ') שמאחר שהסופר רשם האותיות מסביביו מותר למלאותו בחוה"מ, דדינו רק כהעברת קולמוס על אותיות כתובות דמותר במועד (כמו שכ' הפמ"ג) [ועוד שאינו מעשה אומן, ומעשה הדיוט לצורך מצוה מותר במועד], וכ"כ בשור"ת שערי דעה (ח"ב סי' ע"ב) דאז אינו מעשה אומן ועוד דהוי צרכי רבים, וכן בס' חיי עולם (בשור"ת שבסוף הספר, דף פג) מתיר במקום הפסד לסיים כתיבת ס"ת בחוה"מ כשהסופר כבר עשה רשימת האותיות מלפני החג, שאז לא חשיב כתב אומן ומותר במקום הפסד כשלא הי' ביכולת לעשותו מערב החג עיי"ש, אלא שהתירים אלו דמעשה הדיוט שייך דוקא בחוה"מ שאינו אסור אלא מעשה אומן, ואינן שייכין לשבת כלל, וע"ע בשור"ת בר ליואי (מהדר"ת סי' י"ד), משמע מד' הבית יצחק דלא חשיב כתיבה לגבי שבת, עוד דנו האחרונים אם האותיות של הס"ת נתמלאו ע"י מחללי שבת אי הס"ת פסולה, שיתכן שמאחר שהאותיות כבר ניכרין בלא המילוי חשיב כתב מעליא והס"ת כשירה, ועשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ת ל' ח"א סי' ש"צ) בסופר ששירטט האותיות והניחו בלא מילוי וקטן בן י"ג שלא ידוע אם הביא ב' שערות מילא האות הס"ת כשירה, ובפרט די"ל דמה שרק חסר המילוי לא

חשיב חסר ולא מיקרי מחנה ישראל (גרוסמן, סי' לבכד אחרים בכתיבת או הס"ת מצות כתיבת ס"ת הנ"ל שמאחר שהסופר כב האותיות כבר יצא הבעה דמילוי האותיות אינו מע שפר (כלל ט"ז י"ג) דאו ולפי זה שוב נוכל לומר אח"כ וממלא את האות ועשו"ת חיי הכהן, שור"ת דאותיות חלולות אינן כש צורת אות (וכ"מ ממס' ג האחרונים מכשירים כ מלכיאל (ח"ד סי' צ') ובע סי' נ"ו

★

סימן

שאלה - מהו לקפי לכבוד האו בסעודה מכובדת לע ואור

תשובה - אם אינו מסויים מו (פי"א אות מ') שאוסר לע שעושין לאורחים (פי' ע מסויימת לנוי), ובשור"ת קל"ד) לחלק יצא בין העו אבל בנייר רך (כמו אותן הידים, הנקראין נעפקיני"ו ולענ"ד דהצורות שעושי צורות מדבר מסויים (שי אלא הוא בדרך נוי בעלמא לאסור כזה מצד הא דמו ס"ג) שאין מקפלין בגדי

כמתקן כלים, דלא מיבעיא להמפרשים שם שהאיסור משום שבהקיפול הוא מפשט בידים את הקמטים שנעשו בהכגד בשעת הלבישה, וזה חשיב מתקן מנא, דזה לא שייך בנידונינו כלל, אלא אף להסוברים שהאיסור מה שעושה פעולה למנוע שלא תתקפל הבגד בעתיד, נראה דזה שייך רק בכגד גמור שדרכו להתקמט, לא בניירות חדשות אלו שלאחר השימוש הראשון הן נזדקין, לא שייך לומר בהן מיחוי כמתקן כלל, וע' נמי בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' ל"ה) שדן נמי בזה (דמה לי קיפול בגד ומה לי קיפול נייר, אבל למעשה מיקל כיון שאינו קיפול המתקיים (שנזדקין), ואין שום תיקון בדבר אלא צורה נאה בעלמא (לא צורה ידועה), ולענ"ד פשוט כנ"ל.

★

סימן ע"ז

שאלה - לכתוב ע"י עופרת ("בליי", "פענסיל") אי הוי איסור תורה.

תשובה - הוא איסור תורה, נראה פשוט שחייב עלה משום שחשיב דבר המתקיים, ואף שכדרך כלל כותבין בעופרת דבר שרוצים אח"כ למחוק (ועל כן כותב בעופרת (עפרון) לא בעט רגיל משום שיהא יכול למוחק בניקל), מ"מ כיון שמצד עצמו הוא דבר המתקיים לעולם מיקרי כתיבה המתקיימת, ואף שעל פי רוב דבר שנכתב ע"י בליי נמחק בקרב הימים (שע"י השימוש והשפשוף האותיות מתפורים עד שאינן ראויין לקריאה עוד) אפ"ה לא גרע מהכותב על גבי העור שבמשך הימים הכתב נמחק מעצמו ואעפ"כ חייב, כיון שמצד עצמו (של הכתב והמכתב) הוא ראוי להתקיים, וכ"כ בכה"ל (בסעיף ד', ד"ה במשקין) נעל פי דברי הרשב"א דלא בעינן כתיבה המתקיימת לעולם, ואף דבר המתקיים קצת עד שדרכן של בני"א לכתוב בהן דברים שעשויין לקיים רק לזמן כספרי זכרונות

חשיב חסר ולא מיקרי פסול יעו"ש, נובשו"ת מחנה ישראל (גרוסמן, סי' נ"ז) נתקשה על המנהג לכבד אחרים בכתיבת אותיות שא"כ מפסיד בעל הס"ת מצות כתיבת ס"ת (יעו"ש), ות"י כסברא הנ"ל שמאחר שהסופר כבר עשה רשימות של כל האותיות כבר יצא הבעה"ב מצות כתיבת ס"ת, דמילוי האותיות אינו מעכבת, ומביא מס' אמרי שפר (כלל ט"ז י"ג) דאותיות חלולות כשירותן, ולפי זה שוב נוכל לומר גם לענין שבת שהכא אח"כ וממלא את האותיות (החלולין) דפטור, ועשו"ת חיי הכהן, שו"ר דבספר מנחת יחיאל כ' דאותיות חלולות אינן כשרים לס"ת, דאין עליהם צורת אות (וכ"מ ממס' גיטין דף כ.), אבל רוב האחרונים מכשירים כמבואר בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ד סי' צ') ובשו"ת בצל החכמה (ח"ד

סי' נ"א) L

★

סימן ע"ז

שאלה - מהו לקפל נייר בצורה נאה לכבוד האורחים (כמו שעושין בסעודה מכובדת לשום לפני כל אורח ואורח).

תשובה - אם אינו צורה מאיזה דבר מסויים מותר, ראיתי בס' שש"כ (פי"א אות מ') שאוסר לעשות צורות מנייר כדרך שעושין לאורחים (פי' שמקפלים הנייר בצורה מסויימת לניי), ובשו"ת באר משה (ח"ה סי' קל"ד) לחלק יצא בין העושה מנייר קשה דאסור, אבל בנייר רך (כמו אותן העשויים לנגב בהן את הידים, הנקראין נעפקינ"ס בלע"ז) מותר עיי"ב, ולענ"ד דהצורות שעושין לכבוד אורחים אינן צורות מדבר מסויים (שיכלל בכלל הצר צורה) אלא הוא כדרך נוי בעלמא, ואין בזה איסור, ואין לאסור בזה מצד הא דמבואר בשו"ע (סי' ש"ב ס"ג) שאין מקפלין בגדים בשבת משום דנראה

זב שוכ
לעשות
(ואח"כ
זחרונים
המועד,
כה (ע'
זחרונים
הסופר
ז האות
ז בתוך
ז"ד ח"ב
זאותיות
ינו רק
דמותר
מעשה
זמועד),
זז אינו
זס' חיי
זמקום
זפר כבר
זא חשיב
זכיכולת
זים אלו
זז אסור
זל, וע"ע
זמע מד'
זעוד דנו
ז'או ע"י
זשמאחר
זב כתב
זומשיב
זושירטט
זג. שלא
זהס"ת
זלוי לא

סימן נו

בענין כתיבת האותיות בסיום ס"ת

ותמיד הרהרתי בלבי, ממה נפשך, אם באמת אלו המוכבדים למלאות את האותיות נחשבים כאילו הגיהו ס"ת מוטעה והגיהו ותקנו, אי"כ נקראת המצוה ע"ש גומרה. ונמצא זה ששכר את הסופר לכתוב לו ס"ת ולקיים בזה מצות כתיבת ס"ת כי שלוחו של אדם כמותו, וגם יד פועל כיד בעה"ב, ולבסוף לא הוא שהוציא ע"ז רבבות דולרים מקיים מצות כתיבת ס"ת, אלא אלו הממלאים את האותיות בדיו, ונחשבים כאילו הם מגיחים ס"ת מוטעה, הם המקיימים המצוה, ובודאי שבעל הס"ת לא ניחא לי בכך, ויש לברר ענין זה, ואפילו אם נאמר שמכיון ששלוחו של אדם כמותו, הרי הסופר שכתב כל הס"ת בשליחותו, לא גרע מאלו המוכבדים, ובודאי שגם הוא לכה"פ לא נגרע חלקו מהם, ויש לעיין עדיין בזה. והלא ידוע מחלוקת הפוסקים אם מצות כתיבת ס"ת יוצאים בשותפות.

וז"ל ה"בית אפרים" ח' יור"ד סימן ס"ג בא"ד וז"ל. ובעידנא דעסיקנא במצות ס"ת איתיליד לי ספיקא, אם יוצאים מצות כתיבת ס"ת בשל שותפין "והיכא דכתב כל א' מקצתו לא מיבעיא לי דלא גרע מהגיה בו אות אחת דאמרנין מעלה עליו כאילו כתבו", כי מיבעיא לי אם שכרו לכתוב להם ס"ת בשותפות, אם כל א' מהשותפים יוצא ידי מצות כתיבת ס"ת, ומדברי הרמב"ם משמע דאין יוצאין וכו', ולתוס' י"ל דהכא כתיב לכם דיוצא בשל שותפין, וכו' עכ"ל,

ולפי דבריו, בעל הספר שהוציא סכומים עצומים לכתיבת הספר נעשה כמו שהגיה אות אחת, כיון שלא גמר הסופר שנשכר על ידו כל הספר, אלא המוכבדים הם בדרגא אחת עם בעל הספר. לפי ה"בית אפרים" שהבאתי לשונו "והיכא דכתב

נשאלתי: במה שנהגו בסיום כתיבת ספר תורה שמשאירים כמה שורות אותיות חלולות, שמשאירים חלק באמצע עובי הכתב של האותיות, ומכבדים לאנשים שימלאו את החלק בדיו. ומלמד הסופר אותם לומר לשם קדושת ס"ת, אם כ"א במילוי אות הוא מקיים מצות כתיבת ס"ת שנא' ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, או לא.

תשובה: שנינו במנחות דף ל' ע"א, אמר רב ששת, אם הגיה אפילו אות אחת, מעלה עליו הכתוב כאילו כתבו, וכן פסק הרמב"ם בפרק ד' מה' ס"ת הלכה א' וז"ל, וכל המגיה ס"ת ואפילו אות אחת הרי הוא כאילו כתבו כולו עכ"ל, ובהגהות מיימוני אות א' וז"ל פ"י רש"י שמירי באדם שלוקח ס"ת מוטעה שעד עתה הי' באסור ביד המוכר עכ"ל,

וז"ל התוס' שם ד"ה אם הגיה בו אפי' אות א', פ"י בס"ת שלקחו מן השוק, לא נחשב עוד כחוטף מצוה, שהי' אצל חבירו בעבירה, שהי' משהה ספר שאינו מוגה, ומעלין ע"ז כאילו כתבו עכ"ל, כלומר דאסור להשהות ס"ת שאינו מוגה שנאמר אל תשכן באהליך עולה, והוא הלך וקנה ממנו הס"ת הזאת ותקנו והכשירו, מעלין ע"ז כאילו כתבו.

וז"ל הרמ"א ביו"ד ה' ס"ת ס"י ע"ב סעיף א', שכר לו סופר לכתוב לו ס"ת "או שקנאו והוא הי' מוטעה והגיהו הרי זה כאילו כתבו" עכ"ל, הרי שהרמ"א ג"כ פסק כהתוס' דאם קנה ס"ת מוטעה והגיהו ותיקנו הי' כאילו כתבו.

סימן מחנה ישראל

הוציא לי ישראל לחוסמן (ב"מ)

דשאני ספר תור מוטעה מס"ת חדשה, דלא חל על זה שם ספר מוטעה שאסור להשהותו בבית משום אל תשכן באהליך עולה, ובודאי מותר לכתחילה להחזיק גליונות שהם רק חלק מהס"ת, וממילא לא שייך ע"ז כאילו כתבו, ומשו"כ כתב השאג"א בפשיטות שלא קיים מצוה כתיבת ס"ת אפי' אם אחר כ' אות אחת והוא השלים כולו לא מקיים המצוה כלל, ודברי הי"בית אפרים צ"ע.

→ ולפי השאג"א אם נאמר שהמוכבדים הם שגומרים כתיבת הס"ת הרי לא בעל הספר ששילם לסופר סכומים עצומים קיים המצוה, ולא המוכבדים מקיימים המצוה. ולפי הבית אפרים נעשין כולן שותפים במצוה זו, ואנן סהדי דלא ניחא לי לבעל הספר בכך. ולא יסכים שבשביל הכיבודים שבאים רבנים ות"ח וחשובים בביתו לכתובת האותיות (כך קוראים מילוי האותיות) יותר לגמרי על המצוה לפי השאג"א. או שיצטרף הרבה שותפים למצוה זו לפי הבית אפרים, אלא שלא מבין בענין הזה ולא יודע עד היכן הדברים מגיעים, ולרוב תמימותו לא חלי ולא מרגיש הענין לעומקו, לכך מוכרחים להסיק מסקנא, שבאמת מה שהסופר השאיר כמה שורות בסוף הספר אי"ז מעכב, וגם אותיות חלולות כשרים, ובאמת הסופר כבר גמר כל כתיבת הספר, והכל בשליחותו של בעל הספר ושלוחו של אדם כמותו, כי האותיות החלולות כשרות,

והנה באו"ח סלי"ב סעיף ט"ו וז"ל אם לאחר שנכתב ניקב בתוך הה"א או המ"ם כשר, אפי' ניקב כל תוכו שהנקב ממלא כל החלל, אבל בירושלמי משמע שגם בפנים צריך להיות מוקף קלף עכ"ל,

וז"ל המשנה ברורה אות ל"ו וע"י בט"ז ובפרמ"ג בשם הלבוש שיש להחמיר כהירושלמי. ודע שלהירושלמי צריך הקפת גויל בכל הצדדים מבפנים כמו מבחוץ ע"כ אם ניקב בתוכו קודם הכתיבה אצל האות ועי"ז אינו מוקף גויל יש לגרור מעט מבפנים מעובי הקו של האות ויהי מוקף גויל, עכ"ל,

כל אחד מקצתו לא מיבעיא לי דלא גרע מהגיה אות אחת והוי כאילו כתבו, עכ"ל. ומסתבר שאדעתא דהכי לא הי' בעל הספר מסכים לקבל בחנם הרבה שותפים למצוה הזאת, שעלה לו רבבות דולרים,

זאת ועוד, לפי מה שכ' התוס' והגהות מיימוני שמשום שמגיה ספר תורה שאינו מוגה והוא מוטעה, וע"י ההגהה הוא מכשיר הס"ת ומבטל עי"ז האסור להחזיק ס"ת מוטעה בביתו. בשביל זה מעלה עליו הכ' כאילו כתבו, אבל בס"ת חדשה. ועומדים באמצע הכתיבה, ול"ש ע"ז שם ס"ת בלתי מוגה שאסור להשהותו בבית. ולא הבנתי את ההנחה של הי"בית אפרים "שאם א' כתב מקצת, והשני כתב מקצת, לא גרע מהמגיה אות אחת והוי כאילו כתבו כולו" דשאני ס"ת שהוא מוטעה, ואפשר לחלק,

וז"ל הרמב"ם בפ"ז מה' ס"ת הלכה א', מ"ע על כל איש ואיש מישראל לכתוב ס"ת לעצמו שנאמר ועתה כתבו לכם את השירה, כלומר כתבו לכם ס"ת שיש בה שירה זו. לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות, עכ"ל. והשאג"א בס"י ל"ד חוקר, אם לפי הדין שאין כותבין פ' פ' ממילא החיוב לכתוב ספר תורה כולה. או שעיקר המצוה מקיימים בזה שכותבין פרשת האזינו, אלא שהשאר הוא מדין תנאי. ונ"מ אם כתב ס"ת שלם, ובג"ל הכל חוץ מפ' האזינו, אם יוצא ידי חובת מצוה זו, ובהמשך הסי' שם כותב השאג"א אריה "אלא ודאי ש"מ דאפי' הדיוט בכהאי גוונא לא יצא ידי חובתו דהכי קאמר קרא ועתה כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו ואם כתבה כולה חוץ מאות שהניחו לו אביו כתובה בה לא קיים מצוה זו כלל" עכ"ל. וז"ל בסוף הסימן "מ"מ למדנו שאפילו לא הניחו לו אבותיו כתובה אלא כל שכן אפילו תיבה אחת או אות א' לבד והוא גמר והשלים את הכל לא יצא ידי חובת מצות עשה זו עכ"ל,

הרי מפורש שבכתיבת ס"ת חדשה ל"ש ענין הזה שהמגיה אות א' מעלין עליו כאילו כתבו,

כשר, וכמו שנתבאר בשו"ע הרב. ובס' "אמרי שפר" אלא יש בזה משום הידור, למלאות את החלל של כל אות בדיו, ואי"ז דומה להירושלמי שס"ל שצריך הקפת גויל בכל הצדדים, אבל בני"ד יש לכל אות ואות ממה שעשה הסופר חלולות. הרי הכתב של האותיות מוקפות גויל, והחלל באמצע לא בעינן שיהי' מלא, כמש"כ בשו"ע הרב שאם יגרר מסביב הנקב שבתוך הכתיבה וישאר חלק כשר.

ושמעתי שיש סופרים הנוהגים שאחרי שממלאים המכובדים את האותיות ויש שמתטשטשים את האותיות, מגרדים את כל השורות וכותבים מחדש. ויש בזה אסור מהי"ת לשיטת הרמב"ם ומכאן אזהרה לסופרים שלפני הגרידה ישאלו לרב מומחה איך לנהוג.

L

וז"ל שו"ע הרב בסי' ל"ב סעיף ט"ו בסוגריים, ומ"מ אם יכול לגרור מן עובי שמצדדי הנקב שישאר קלף חלק מפסיק בין הנקב לעובי האות שבצדו, וכן אם יכול לגרור מאורך שלמעלה מהנקב ואעפ"כ ישאר כשעור אורך הצריך לאות זו הרי גרירה זו מועלת ואפי' אם כבר כתב הרבה אחר אות זו ואין בזה משום שלא כסדרן כיון שאין פיסול באות זו אלא משום היקף גויל כמו שיתבאר עכ"ל.

ובס' אמרי שפר כלל ט"ז י"ג כ' דאותיות חלולות כשרות, ובעל הספר יצא ידי חובתו, ונמצא שהסופר גמר כל הספר תורה, אלא שהשאיר כמה שורות אותיות חלולות. די ש עליהם צורות האותיות בשלימות. ואפי' אם ישאיר אותן כך ג"כ הסי"ת

←

סימן נח

בענין הפרת הבעל לאשתו כשהתנגד בשעת השבועה

בשבועה בין שאסרה עצמה בכל המין בין שאמרה תאנים וענבים אלו וכו' מה שהפר מופר עכ"ל, וז"ל בס"י רל"ד ס"ק ב' בש"ך שם וה"ה "שבועת בתו ואשתו" וכדלקמן סעיף ל"ז עכ"ל, ומקרא שכתוב (במדבר ל' י"א) ואם בית אישה נדרה או אסרה על נפשה בשבועה, ע"כ,

ובירושלמי פ' י"א ה' א' נחלקו בזה ר' יוחנן ור"ל, ר' יוחנן אמר בין לנדרים בין לשבועות הבעל מיפר, ר"ל אמר, לנדרים מיפר, ולא לשבועות ע"כ, אבל להלכה קי"ל כר' יוחנן, דגם שבועה מיפר הבעל ביום שמעו, וז"ל בציון ירושלם על הירושלמי עיין לעיל פ"י ה"ה הבעל שאמר אין כאן שבועה לא אמר כלום, ומשמע דוקא בזה לפי שלא אמר בל' הפרה אבל בל' הפרה גם בעל יכול להפר אף, שבועה, ואזל ר' יוחנן לשיטתי דס"ל דגם שבועות יכול להפר. אבל בשו"ת הגאונים

נשאלתי: באשת איש שאמרה לבעלה שבדעתה להשבע שבועה שלא תאכל פירות, ובעלה אמר לה שלא תשבע על כך, וענתה לו, אעפ"י שאתה לא מסכים שאני אשבע, אני לא שומע בקולך ולמרות התנגדותך אני נשבעת שבועה מן התורה שלא אוכל פירות. ושאל אותי הבעל אם יכול להפר לה השבועה או לא.

תשובה: ביור"ד סי' רל"ד סעיף ס', אמרה קונם פירות העולם עלי או אפי' פירות מדינה אחת או אפי' אסרה עלי פירות של איש א' לבדו הוי עינוי נפש עכ"ל. זהו בנדרים וה"ה בשבועה, ובמס' נדרים דף פ' ע"ב אמר רב יהודה ושבועה שלא ארחץ וכו' א"ל תני אלו "נדרים ושבועות". וז"ל השו"ע ביור"ד סימן רל"ד סעיף ל"ו אסרה עצמה בתאנים וענבים "בין בנדר בין